

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

3^E JAARGANG

WOENSDAG 25 SEPTEMBER 1918

No. 143

ROTTERDAMSCH BANKVEREENIGING

Rotterdam 's-Gravenhage

Boompjes	Mauritskade
Delfshaven	Bezuidenhout
Feijenoord	Kneuterdijk
Glashaven	Naaldwijk
Schiedam	Rijswijk
Vlaardingen	Scheveningen

Amsterdam

Rokin

Zaandam

KAPITAAL EN RESERVEN

f 66.000.000,—

NATIONALE BANKVEREENIGING

Hoofddirectie en Centrale
Administratie te Utrecht

Alkmaar, Almelo, Alphen a. d. R., Amersfoort, Apeldoorn, Arnhem, Assen, Barneveld, Bodegraven, Borculo, Boskoop, Den Burg (Texel), Coevorden, Culemborg, Delft, Deventer, Doetinchem, Dokkum, Dordrecht, Drachten, Ede, Emmen, Franeker, Geldermalsen, Goes, Gorinchem, Gouda, Groenlo, Groningen, Haarlem, Harlingen, Heerenveen, Den Helder, Hengelo (O.), Hoogeveen, Hoogezand, Hulst, Katwijk, Leeuwarden, Leiden, Lochem, Meppel, Middelburg, Nijmegen, Oostburg, Purmerend, Schagen, Schoonhoven, Sliedrecht, Sneek, Stads kanaal, Terneuzen, Tholen, Tiel, Uithoorn, Utrecht, Veendam, Veenendaal, Vlissingen, Wildervank, Woerden, IJmuiden, Zeist, Zierikzee, Zutphen, Zwijndrecht.

KAPITAAL EN RESERVEN

f 7.200.000,—

De aandacht wordt gevestigd op de afgifte van **Binnenlandsche Credietbrieven**, waardoor in ruim 80 plaatsen in Nederland gelden franco kunnen worden opgenomen.

ZUID-NEDERLANDSCHE HANDELSBANK

Kapitaal f 3.000.000,—

EINDHOVEN - TILBURG - 's-HERTOGENBOSCH
BRED A - MAASTRICHT - SITTARD - VENLO

HANDELSCREDIETEN

Incassering van Wissels — In- en
Verkoop van Buitenlandsch Papier

Effecten — Coupons

DEPOSITO'S

N.V. Furness' Scheepvaart- en Agentuur Maatschappij

ROTTERDAM—AMSTERDAM

Telegram-Adres: „FURNESS”

Telefoon Nos. ROTTERDAM 7744/47

„ „ AMSTERDAM N 5866, N 1267

Reeders, Cargadoors, Expeditieus, Kolenhandelaren, Stuwadoors, Assurateurs etc.

Speciale afdeling voor het bevrachten van scheepsladingen per stoomende en zeilende ruimte.

AAN- EN VERKOOP VAN SCHEPEN

GEREGELDE LIJNEN VAN EN NAAR:

BALTIMORE (Holl. Amer. Lijn) elke 10/14 dagen
 *CARDIFF (en Birmingham District) wekelijks
 *MIDDLESBROUGH elken Zaterdag
 *STOCKTON ON TEES elken Zaterdag
 *SUNDERLAND elken Zaterdag
 *ALEXANDRIE elke 2/3 weken
 CANADA (via Londen) elke 10 dagen
 AUSTRALIE (via Londen) elke 14 dagen
 *ZUID-AMERIKA (via Antwerpen) elke 2/3 weken
 *MAROKKO (via Antwerpen) elke 14 dagen
 CUBA (via Liverpool) elke 10 dagen

Doorvrachten naar en van alle deelen der wereld.
 Levering van Engelsche Stoomkolen en Gaskolen.

* Diensten tijdens den oorlog gestaakt.

Nationale

Levensverzekering-Bank

OPGERICHT 1863

TE

ROTTERDAM

Stoomvaart-Maatschappij NEDERLAND

AMSTERDAM.

Stoomvaart-Maatschappij ROTTERDAMSCH LLOYD

ROTTERDAM.

TIJDELIJKE MAILDIENST

JAVA—SAN FRANCISCO vice versa
viaSingapore, Hongkong, Manilla, Nagasaki
en Honolulu.

VRACHTBOOTENDIENST

van Java naar San Francisco vice versa, in
vereeniging met de Java-China-Japan Lijn.

JAVA—NEW YORK LIJN.

Geregelde vrachtbootendienst van New York
naar Nederlandsch-Indië vice versa, via
het Panama-Kanaal, in samenwerking
met andere Maatschappijen.

JAVA—BENGALEN LIJN.

Geregelde dienst van Nederlandsch-Indië
naar Rangoon en Calcutta vice versa.

De N. V. Hypothecaire Credietbank

Anna Paulownastraat 113

's-GRAVENHAGE

verstrekt credieten onder hypotheccair ver-
band. Geeft uit 5 % voor hoofdsom en
rente verzekerde schuld brieven in coupures
van f 1000,—, f 500,— en f 100,—.

De Directie,

Mr. J. J. BERGSM A.
C. PLOKHO OY.

F. & W. VAN DAM

Makelaars in Assurantiën

Wijnhaven 63 - Rotterdam

belasten zich met het
plaatsen van

alle Assurantiën,
onverschillig van wel-
ken aard, geene uit-
gezonderd.

KONINKLIJKE STEARINE KAARSENFABRIEK GOUDA

GOUDA

GOUDA KAARSEN — NACHT-, THEE- EN SCHEMERLICHT-
STEARINE — KAARSENPIJT — OLEINE
CHEMISCH ZUIVERE EN ALLE ANDERE SOORTEN GLYCERINE

NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ

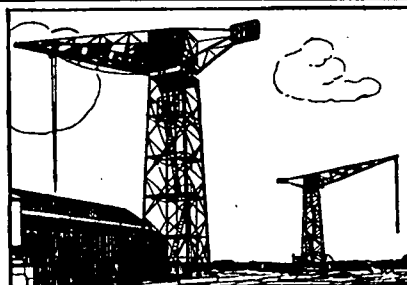
GESTORT KAPITAAL f 70.000.000,— STATUTAIRE RESERVE f 12.760.286,—

Hoofdkantoor: AMSTERDAM - Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in de voornaamste plaatsen van NEDERLANDSCH-INDIË,
in de STRAITS-SETTLEMENTS, in BRITSCH-INDIE en in CHINA.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten,
Incasseeringen en Financieringen, Schriftelijke of Telegrafische Credieten,
Reiscredietbrieven, Deposito's, Rekeningen-Courant,
Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken.

Nederlandsche Staalindustrie
Rotterdam
Ijzerbouw - Lijsten - Kranen

Bank-Associatie

Verthoim & Gomperts 1854 en Credietvoering 1855.

HAARLEMSCHE BANKVEREENIGING

HAARLEM, AALSMEER, BEVERWIJK, BLOEMENDAAL, EDAM, HILLEGOM,
HOOFDDORP, LEIDEN, LISSE, PURMEREND, IJMUIDEN, ZANDVOORT.

Volgestort Kapitaal f 3.050.000,—

Reserve f 721.500,—

R. MEES & ZONEN

ANNO 1720

BANKIERS

SCHIEDAM — ROTTERDAM — VLAARDINGEN

Behandeling van alle Bankzaken

ASSURANTIE-MAKELAARS

ROTTERDAM — AMSTERDAM

Bezorging van alle Assurantiën

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

3^E JAARGANG

WOENSDAG 25 SEPTEMBER 1918

No. 143

INHOUD

	Blz.
EENE CULTUUR-HULPBANK IN NEDERLANDSCH-INDIË door <i>L. H. van L.</i>	841
De buitenlandsche wisselpolitiek der Nationale Bank van België	842
De Rijksmiddelen	844
AANTEKENINGEN:	
Een Iersch en een Zweedsch nationaliteitsmerk	845
Commissie van advies voor handelsaangelegenheden in Ned.-Indië	845
REGERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED	846
MAANDCIJFERS:	
Overzicht der Rijksmiddelen	846
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	847—855
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

Toegewezen werden f 23.790.000 driemaandspromessen à f 991,85, f 15.190.000 zesmaandspromessen à f 981,85 en f 20.963.000 biljetten à f 1006,36, gevende een netto rendement van ongeveer 3½, 3% en 3¾ pCt. * * *

Van de wisselmarkt valt, na hetgeen reeds in het vorige nummer vermeld werd over den eersten beursdag, verder niet veel te berichten. De koersen bleven aanvankelijk nog iets terugloopen, maar ondergingen in het verdere verloop van de week weinig verandering.

EENE CULTUUR-HULPBANK IN NEDERLANDSCH-INDIË.

De moeilijkheden, waaronder onze Indische cultuurondernemingen thans gebukt gaan, zijn reeds zooveel malen in dit weekblad ter sprake gekomen, dat wij de matorie bekend mogen achten. Geleidelijk is de toestand zoo verergerd, dat Regeeringsingrijpen noodzakelijk werd. De Gouverneur-Generaal heeft telken male getoond een open oog voor de belangen van landbouw, handel en nijverheid te hebben, en ook thans weder de hulpverlening bevordert.

Reeds vóórdat het N.I.P.A.-telegram van het voornemen tot oprichting eener cultuurhulpbank melding maakte, was men in handelskringen daarmede bekend. Van alle bijzonderheden is men echter nog niet op de hoogte en voor hetgeen hier volgt, kan dan ook niet met zekerheid worden ingestaan; men moet het meer beschouwen als de communis opinio ter beurze van Amsterdam.

Zooals bekend, heeft de Javasche Bank, in tegenstelling vaak met sommige andere Indische bankinstellingen, van het begin van den oorlog af steeds op onbekrompen wijze de economische belangen van onze koloniën bevordert. Zoodra de cultuurondernemingen zich financieel minder ruim konden bewegen, werd de circulatiebank bereid gevonden voorschotten op producten te geven, zoo mogelijk tot den kostprijs, teneinde een ongestoorden gang van het bedrijf te waarborgen. Ook worden gelden op onderpand van de onvoerende bezittingen geleend, doch in deze gevallen is de garantie van derden vereischt. Deze zijn gewoonlijk óf de eigenaars óf de bank, die tot dusverre de onderneming gefinancierd heeft. Men heeft hier dus meer te doen met het liquide maken der voorschotten dan wel met steunverlening aan de cultuurondernemingen zelve. Dit is een juist beginsel, aangezien niet zoozeer de ongunst der tijden als wel een financieel zwakke opzet aanleiding is tot de schuld. Ondernemingen, die geen of weinig product leveren, zijn thans heel moeilijk te helpen. De waarde van producten is althans eenigermate na te gaan, maar wat eene onderneming bij executie zal opbrengen is thans niet te zeggen. Eventucele gegadigden zijn gewoonlijk reeds zwaar genoeg geëngageerd. Wellicht zullen alleen Japanners als koopers optreden.

Voor zoover hier bekend, zullen de ondernemingen

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: Mr. G. W. J. Bruins.

WEEKBLAD ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN

Secretaris-Redacteur: G. E. Huffnagel.

Secretariaat: Pieter de Hooghweg 122, Rotterdam.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruige Plaatweg 37.

Telef. Nr. 3000. Telegr.adres: Economisch Instituut.

Postcheque en girorekening Rotterdam No. 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 12,—. Buitenland en Koloniën f 14,— per jaar. Losse nummers 30 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertentiën f 0,35 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, 's-Gravenhage.

23 SEPTEMBER 1918.

De geldmarkt verkeerde in een tamelijk lustelooze stemming, daar de omzetten zeer gering waren. De notering van de prolongatierente bleef dan ook de geheele week onveranderd op 2½ pCt., de rente voor particulier discounto was echter iets vaster. Hoofdzakelijk met het oog op de inschrijving voor het schatkistpapier waren geldgevers terughoudend, zoodat wissels Dinsdag niet onder 2¾ pCt. en de overige dagen alleen voor ongeveer 2¾ pCt. waren onder te brengen.

In het najaar is de geldruimte gewoonlijk veel kleiner. De inschrijving stond dan ook reeds eenigzins in het teeken van duurder geld, dat men in de volgende maanden mag verwachten.

Ingeschreven werd in het geheel voor f 71.903.000.

van de laatste categorie door de oprichting der cultuurhulpbank niet gebaat zijn. Zij zullen dus wel verplicht zijn zich op genade of ongenade aan eene bank over te geven, en het is bekend, dat de consignatiecontracten vaak zeer bezwarende bepalingen bevatten.

De nieuwe onderneming schijnt zich namelijk te zullen bepalen tot het verlenen van voorschotten op onderpand van producten.

Vermoedelijk heeft de Javasche Bank bezwaar gemaakt zonder naderen waarborg met dergelijke transacties voort te gaan. Haar kapitaal is f 6.000.000 en staat, zelfs met inbegrip der reserves, niet in verhouding tot de risico's, welke zij op zich zou moeten nemen. (Men weet trouwens, dat wijlen de heer Dinger nog niet lang geleden de uitbreiding van het kapitaal der circulatiebank bepleit heeft.) Daarom wordt thans eene instelling gecreëerd, die als eerste geldschietster zal optreden. Hare middelen zal de nieuwe bank vinden in haar kapitaal (vermoedelijk aanvankelijk f 5.000.000) en door herbeleving bij de Javasche Bank. Voorts werkt de Nederlandsch-Indische Regeering mede door de verlening van eene garantie. Het is hier te lande nog niet volkomen bekend, wat deze garantie inhoudt en of zij gegeven wordt aan de Javasche Bank dan wel aan de cultuur-hulpbank. Vermoedelijk is het laatste het geval, en zal dus een ander systeem gevolgd worden dan bij de Nederlandsche Uitvoer-Maatschappij.

Het in Indië gevolgde beginsel lijkt ons juist: van particuliere instellingen mogen niet de offers gevergd worden, die de circulatiebank, trouwens terecht, niet zou willen brengen. Bij voorschotverleening tot den kostprijs zijn de risico's waarlijk niet gering; juist bij de zwakkere ondernemingen zal de kostprijs hoog zijn!

In elk geval getuigt het van het wijs beleid der Koloniale Regeering, dat zij begrepen heeft te moeten ingrijpen, in het belang niet alleen van het Europeesche kapitaal, maar ook van de Inlandsche bevolking, die bij staking van de exploitatie een groot deel haver inkomsten zou zien verdwijnen. Met belangstelling zal men ongetwijfeld den verderen loop van zaken afwachten. Intusschen kan reeds geconstateerd worden, dat de daadwerkelijke hulp der Regeering niet zal nalaten het vertrouwen in de toekomst der cultures te doen herwinnen, en is in deze tijden vertrouwen niet een der eerste vereischten ter bevordering van de welvaart in koloniën en moederland?

L. H. VAN L.

DE BUITENLANDSCHE WISSELPOLITIEK DER NATIONALE BANK VAN BELGIE.

De Belgische economische maatschappij heeft het eigenaardige karakter, dat haar wijdvertakte internationale handelsbetrekkingen van bijzondere betekenis voor het land zijn. Geen wonder dan ook, dat in België, meer dan in menig ander land, de centrale bank steeds een waakzaam oog heeft gehouden op het buitenland bij het overwegen harer bedrijfspolitiek. Steeds is zij van de noodzakelijkheid doordrongen geweest over een groote buitenlandsche wisselportefeuille te beschikken; de gedraging daarbij is echter niet steeds dezelfde geweest. Van Belgische zijde is reeds dikwijls in geschrifte de aandacht gevestigd op hetgeen de gevolgde handelwijze bepaalde; thans verscheen in „Schmollers Jahrbuch”, 42e jaargang, 2. Heft, een artikel van den heer P. Witten „Die Devisenpolitik der Nationalbank von Belgien”, dat zich met de voornoemde aangelegenheid bezig houdt. Ofschoon de opmerkingen door den schrijver gemaakt niet steeds onaanvechtbaar schijnen, mag zijn artikel toch van genoegzaam gewicht geacht worden om daaraan het volgende te ontleenen. De heer Witten wijdt allereerst eenige bladzijden aan een geschiedkundig overzicht dezer wisselpolitiek en onderscheidt daarin drie perioden. De eerste periode laat hij loopen vanaf de oprichting in 1850, tot aan de

eerste vernieuwing van het bankprivilegie in 1872. In deze periode streefde de bank er steeds naar over een zeer groote buitenlandsche wisselportefeuille te beschikken. Zij had daarvoor drie aanleidingen. Vooreerst voelde zij behoefte om hare overvloedige geldmiddelen rentedragend en op korten termijn te beleggen. Hiertoe nu bood het binnenland niet voldoende materiaal, vooral niet in den beginne, toen men pas de donkere crisisdagen van 1848 voorbij was. Zoo komt het, dat de Nationale Bank hare gelden in buitenlandsche goudwissels belegde. Daarnaast hield zij nog voortdurend een tegoed aan goud in het buitenland op korten termijn, hetwelk zijn oorsprong vond in wisselverkoopen en goudzendingen en waarvan de bank zich kon bedienen om te eeniger tijd wissels aan te koopen. Door deze belegging nu in goudvoordringen op korten termijn — wissels en tegoed — werd het voordeel verkregen, dat de bank altijd in staat was deze vorderingen in goud om te zetten tegenover binnenlandsche disconteerings. Zoodra het binnenland overvloedig wisselmateriaal bij haar verdisconteeren wilde, kon zij hare goudvorderingen innen, en met hulp van den door goudtoevoelingen uit het buitenland versterkten metaalvoorraad, in de credietbehoefte van het binnenland voorzien. De schrijver laat niet onvermeld, dat de bank hare economische positie niet heeft misbruikt, maar zelfs in tijden van groote credietbehoefte haar buitenlandsche portefeuille met koersverlies heeft gerealiseerd. Tijdens den Fransch-Duitschen oorlog trof haar een koersverlies van ruim frs. 700.000. Ook waardeert de heer Witten hare voorzichtigheid in de keuze van het beleggingsmateriaal, deze was zelfs zoo groot, dat sinds 1865 de buitenlandsche portefeuille een zoodanige zekerheid gaf, dat de wetgever toestond deze in aanmerking te doen komen voor de dekking der circulatie, de toestand, die drie jaar later ook bij de Oostenrijksch-Hongaarsche bank in het leven werd groepen.

Was de bank van particulier standpunt door deze wisselpolitiek gebaat, ook algemeen economisch was deze van beteekenis. Hare vorderingen op korten termijn op het buitenland maakten het mogelijk het haar geld te besparen, terwijl hare disconteeringscapaciteit zeer werd verruimd.

Een ander doel, hetwelk de bank met haar groote buitenlandsche wisselportefeuille had kunnen nastreven, was de beïnvloeding der wisselkoersen. Dit doel echter zat niet van den beginne af bij haar voor en in de eerste periode, vóór 1872, is de bank maar sporadisch hiertoe overgegaan. Zij heeft er b.v. voor gezorgd, dat toen 1 Februari 1864 België zijn aandeel in den Scheldetol moest betalen ad frs. 12.092.868 in Hollandsch geld, betaalbaar in Amsterdam, de wisselkoers op Holland niet buitenmate steeg door reeds vanaf 1863 geleidelijk haar portefeuille met wissels op Nederland te vullen.

Welke voordeelen de buitenlandsche wisselpolitiek en voor de bank zelf en voor heel het economisch leven had, is gebleken in 1870, toen de strijd tusschen Frankrijk en Duitschland was uitgebroken. In het voren genoemde artikel worden de volgende sprekende cijfers gegeven: Belgische wissels bij de bank: 10 Juli 1870: frs. 177.500.000, 20 Juli frs. 204.000.000, 31 Juli frs. 223.200.000, 20 Aug. frs. 204.000.000, terwijl van 1 Juli tot 20 September 1870 frs. 85.022.000 bankbiljetten bij de bank gepresenteerd werden (gem. ruim frs. 1.000.000 per dag). De buitenlandsche wisselportefeuille, die bij het uitbreken van den oorlog frs. 64.144.561 bedroeg, was einde Juli frs. 7.227.333 groot en 20 Aug. 1870 nog slechts frs. 3.531.907.

Ter overkoming der crisis stonden haar naast haar eigen wissels ook nog de buitenlandsche wissels der Caisse générale d'épargne et de retraite ter beschikking. Merkwaardig is, dat reeds 27 Augustus 1870 de bank haar disconto verlaagde van 6 op 5½ pCt.;

op 20 September tot 4½ pCt. en 8 October 1870 tot 3½ pCt.

Na deze crisis begint de tweede periode, welke gaat van 1872 tot 1893 en welke de schrijver van het meergenoemde artikel, waaraan deze bijzonderheden ontleend zijn, de „Krisendevisenpolitik” noemt. Twee kenmerken vallen in deze periode waar te nemen, namelijk, de belegging der staatsmiddelen in goudwissels op het buitenland en het beheer derzelve is opgedragen aan de Nationale Bank; daarnaast de bank grijpt herhaaldelijk op de wisselmarkt in. Wij volgen den schrijver niet in zijne beschouwingen aangaande de verhoudingen, welke door de eerste omstandigheid ontstonden tusschen de bank en den staat, wel echter is het van belang de groote voordeelen, welke voor de buitenlandsche wisselpolitiek hieruit voortvloeiden, nader onder de oogen te zien. Deze waren tweecërlei. Vooreerst werd hierdoor de macht der bank op de wisselmarkt aanzienlijk vergroot, daar zij, in overleg met den minister van financiën over de buitenlandsche wissels van den staat beschikken kon zoodra hare eigen middelen niet toereikend zouden zijn ter doorvoering eener krachtadige wisselpolitiek. Het tweede voordeel bestond in de mogelijkheid, welke der bank was opengesteld, de voor hare doeleinden bestemde buitenlandsche wissels van den staat om te ruilen tegen Belgische wissels uit haar eigen portefeuille. Dit is vooral van belang in dagen van crisis. De Nationale Bank was alsdan in staat door middel van de buitenlandsche goudwissels, metaal uit het buitenland te doen toevloeien. Al moest de bank na de wet van 1872 de rechtstreeksche voordeelen missen, welke vóór dit jaar haar ten goede kwamen uit de staatsgelden, welke zij renteloos in haar beheer kreeg, de twee genoemde voordeelen wogen in ruime mate tegen dit nadeel op.

Na den oorlog van 1870 begon een sterke economische ontwikkeling, waaraan ook België door uitbreiding zijner buitenlandsche handelsverbindingen deelnam. Geweldige tijden van crisis kwamen tot in de 90er jaren van tijd tot tijd opzetten en stelden vaak de bank voor moeilijke problemen. Reeds in 1872 deden zich moeilijkheden voor, doordat het verdrag van Frankfurt vaststelde, dat als betalingsmiddel voor de frs. 5.000.000.000 schatting ook biljetten der Nationale Bank van België in aanmerking zouden komen. Daarop kwam de crisis van 1881/82. De Bank moest de overgrote vraag naar baar geld, welke uitging van Frankrijk, tegenwerken. Door haar eigen buitenlandsche wisselportefeuille en die van den staat en de Caisse générale, gelukte zij er in de goud- en zilverafvloeiingen aanzienlijk te beperken en de discontoverhoogingen binnen enger grenzen te behouden dan zich had laten aanzien.

De in de 70er en 80er jaren steeds toenemende economische kracht van België heeft er toe bijgedragen de wisselpolitiek op een breedere basis op te zetten.

De Belgische uitvoer, vóór 1860 gemiddeld 730.000.000 frs., bedroeg in de jaren van 70, 2.500.000.000 frs. en in de 80er reeds gemiddeld 3.000.000.000 frs. 's jaars. Hand in hand hiermede steeg de buitenlandsche wisselportefeuille. Gemiddeld werd per jaar gediscoteerd: 1851—1860 frs. 95.000.000; 1861—1870 frs. 84.500.000; 1871—1880 frs. 195.300.000; 1881—1890 frs. 356.500.000.

Na deze aanzienlijke ontwikkeling vangt de derde periode aan, een periode, waarin de wisselpolitiek der bank er op gericht is bij voortdurend de wisselkoersen te regelen, en zulks door dagelijks buitenlandsche wissels naar zich toe te trekken of van zich af te stooten. Aanleiding hiertoe was vooral het feit, dat de ongunstige stand der wisselkoersen een blijvend karakter begon aan te nemen. Dit keerpunt in de wisselpolitiek der bank kwam in het jaar 1893. Het ligt voor de hand, dat zulke politiek een zeer grooten voorraad buitenlandsche wissels eischt, en dat de bank

van dat jaar af steeds meer dezen voorraad zou trachten te vergrooten. Naast sterkere wisselaankopen in het buitenland waren hiertoe twee maatregelen getroffen, waarbij de verdiscontceering bij haar van vorderingen op het buitenland aangemoedigd werd. Somis stelde de bank minder zware eischen aan het te discontceeren papier; ook beleende zij voor 100 dagen van prima Belgische handelshuizen en banken geaccepteerde wissels op het buitenland, welke een looptijd hadden van meer dan 100 dagen om ze na afloop van den termijn indien gewenscht te discontceeren.

Toen in 1900 het bankprivilegie verlengd werd tot 1929, kwam in de tot dusver gevolgde wisselpolitiek geen verandering. Tijdens de geldcrisis van 1906/07 traden de voordeelen hiervan aan het licht. Door in omvangrijke mate goud uit het buitenland tot zich te trekken heeft zij het hoofd kunnen bieden aan de zware eischen, die de credietbehoefte van het land aan haar stelde.

Na dit historisch overzicht gaat Witten uitvoerig na de motieven, welke de bank, in ruim een halve eeuw tijds, in de ontwikkeling van de bedrijfspolitiek geleid hebben. In de eerste plaats bestond de behoefte de middelen rentegevend op korten termijn te beleggen. Deze behoefte spruit voort uit de kwantitatieve wanverhouding tusschen binnen- en buitenlandsche wissels, en deze wanverhouding vindt volgens Witten haren oorsprong in de eigenaardige structuur der Belgische volkshuishouding, alsmede in den geweldigen omvang der internationale handelsbetrekkingen, welke zich op deze basis hebben ontwikkeld. Waar een land zijn economische bedrijvigheid in hoofdzaak vindt in industrie en handel, en waar de industrialiseering den landbouw steeds verder op den achtergrond schuift, ontstaat een verhouding tusschen dezen laatste en de eersten, welke het land in kwestie van het buitenland steeds meer afhankelijk doet worden. Hiermede is het bekende probleem, waarvoor België zich gesteld ziet, aangeoerd, dat, zooals de lezer zich herinneren zal, reeds meerdere malen bij de bespreking van over België handelende litteratuur en andere bijdragen op dit land betrekking hebbende, aan de orde kwam. Het zoeken van afzetgebied op vreemde markten en het betrekken van levensmiddelen uit den vreemde zijn er het gevolg van. De betaling wederzijds roept natuurlijk een levendig wisselverkeer in het leven. De buitenlandsche handel van België staat op de zesde plaats in de rij van mogendheden. Hij bedroeg in 1910 6,7 pCt. van den totalen buitenlandschen handel in de cultuurwereld. Zoo vormen zich op Belgischen bodem geweldige wisseltransacties, die de Nationale Bank te discontceeren krijgt. Te gelijkertijd spruit uit de natuur dezer wissels op het buitenland een belangrijk voordeel voort voor de bank zelf. Dergelijke wissels zijn voor haar rentedragende kasmiddelen, evenals binnenlandsche wissels zulks zijn voor den koopman of de particuliere banken. Ook de leeningspolitiek van den Belgischen staat gaf der Nationale Bank aanleiding een groote portefeuille aan buitenlandsche wissels aan te houden. In tegenstelling met Duitschland, Frankrijk en Engeland, wier staatsschuld hoofdzakelijk in het binnenland is geplaatst, zijn de Belgische staatsleeningen, evenals bijv. de Oostenrijksche en de Russische, voor een zeer aanzienlijk deel in het buitenland ondergebracht, vooral in Engeland en Frankrijk. Daarnaast is het buitenland voor belangrijke sommen geïnteresseerd in ondernemingen op Belgisch grondgebied. Bekend is het belang van het Crédit Lyonnais in Belgische maatschappijen en het financieren van ondernemingen in den Belgischen Congo o.m. met Duitsch kapitaal (en Engelsch). Deze schuld aan het buitenland nu, en die van den staat, en die van de particuliere instellingen brengt met zich, dat jaarlijks groote bedragen rente aan het buitenland moeten betaald worden. Het aandeel van den

staat is in dezen zeer overwegend en zoo doet zich dus voor, dat de staat, door zijn leeningpolitiek de wisselkoersen beïnvloedt en omgekeerd bij den stand van deze laatste rechtstreeks belang heeft.

De Nationale Bank nu kan voorkomen, dat goud in overmaat het land uitvloeit om de noodige betalingen te doen, door steeds te zorgen een ruime buitenlandsche wisselportefeuille te hebben, terwijl zij tevens de tijdelijk beschikbare gelden van den staat in buitenlandsche wissels belegt. Hierdoor wordt voorkomen, dat op de tijdstippen van rentebetaling aan het buitenland, eene plotselinge overgrootte vraag naar wisselmateriaal de koersen zou doen stijgen, daar deze vraag nu geleidelijk over het heele jaar wordt verdeeld. Toch ligt in het voorgaande — naar de schrijver zegt — wel een der hoofdoorzaken, waarom de wisselkoersen in België zich gestadig ten nadeele van het land bewegen. Van de twee wegen, die openstaan, met dit groote bezit aan buitenlandsche wissels de wisselkoersen te beïnvloeden, namelijk den koers dag aan dag in een bepaalde richting te leiden, of wel slechts in abnormale tijden de portefeuille hiertoe aan te spreken, heeft de Nationale Bank den eersten gekozen. De Belgische geldmarkt en de centrale bank staan, zooals begrijpelijk is, in omvang en weerstandsvermogen achter bij die der naburige staten, voorts is van invloed de geographische ligging van het land; te midden van groote economische gebieden heeft België zich uitermate ontwikkeld, doch daardoor juist is de betalingsbalans en zijn de wisselkoersen bijzonder beïnvloed, waardoor de centrale bank zich voor een moeilijker taak gesteld ziet. De discontopolitiek kan daarbij niet het gewenschte middel zijn, daar voortdurende discontoveranderingen de economische bedrijvigheid te zeer zouden verstoren. Hier echter brengt de buitenlandsche wisselportefeuille hulp. Toevoer of onttrekking van buitenlandsche wissels aan de markt is de regulator van den wisselkoers.

De wisselkoersen hadden voor België voortdurend een ongunstigen stand. Zoo is merkwaardig, dat van 1876 af de gemiddelde jaarlijksche koers op Parijs boven de pariteit noteerde.

Witten wijst nog op de volgende omstandigheid: de groote buitenlandsche kapitalen, welke België ter beschikking staan, zijn er niet als ondernemingskapitaal naar toegevloeid, dat winsten geniet, maar ook verliezen draagt, maar als vaste rentegevend leenkapitaal, ook dan wanneer de onderneming niet met winst werkte. Vooral is in deze richting van geldbelegging gewerkt door het *Crédit Lyonnais* en de *Fransche Société Générale*.

De schrijver zoekt de reden, dat de buitenlandsche kapitalen juist in dien vorm in België zijn ondergebracht in de aanzienlijke oprichtingswerkzaamheid der Belgen, zoowel in binnen- als buitenland. De groote elasticiteit der wet was oorzaak; dat vele ondernemingen werden opgezet, welke absoluut geen levensvatbaarheid hadden. Het ligt voor de hand, dat, waar dergelijke toestanden bestaan, het vreemde kapitaal liefst den zekersten vorm kiest. Uit deze wanverhouding nu tusschen buitenlandsch leenkapitaal en ondernemingskapitaal laat zich de eigenaardige stand der wisselkoersen verklaren. Daarnaast staat het feit, dat ook in het buitenland de Belgen veel maatschappijen hebben opgericht, vooral spoor- en tramwegen, kolonmijnen, ijzergieterijen, enz. Ofschoon de gelden benodigd voor de vestiging van deze ondernemingen, veelal weer uit het buitenland zijn betrokken, toch hebben zij ten gevolge gehad, dat aanzienlijke sommen uit het moederland afvloeiden. Hierdoor wordt natuurlijk wederom een ongunstige invloed op de betalingsbalans uitgeoefend, daar tegenover den kapitaalexport, vooral bij nieuwe ondernemingen, niet altijd in equivaleerende mate corresponderende kapitaalstoevloeiing staat. De Belgische kapitaalbeleggingen in het buitenland werden bij voorkeur over Londen en

Parijs gefinancierd, waarvan de Engelsche en Fransche wisselkoers steeds den invloed ondervond. Naast de bekende voordeelen, die de voornoemde plaatsen als bekende financieele centra bieden, was tot het voornoemde aanleiding, dat het in den vreemde aan Belgische banken ontbrak. Het ligt dan ook voor de hand, dat de koersen op Parijs en Londen nog meer dan alle andere de aandacht der Nationale Bank gaande hielden.

DE RIJKSMIDDELEN

In dit nummer treft men aan het maandelijksch overzicht van de opbrengst der Rijksmiddelen over de eerste acht maanden van het loopende jaar, vergeleken met de overeenkomstige cijfers van het vorig jaar.

De oorlogswinst- en verdedigingsbelastingen brachten tot dusver in totaal op een bedrag van f 379.740.570, waarvan f 285.753.710 op rekening komt van eerstgenoemde heffing.

Met inbegrip van de opcenten ten behoeve van het Leeningfonds — behalve die op den suikeraccijns, welke geene verzwaren van belastingdruk medebrachten — is derhalve een totaal van f 469.037.085 ontvangen uit belastingheffing, welke haren grond vindt in de buitengewone omstandigheden.

De overige middelen brachten in de afgelopen maand f 19.696.190 op, tegen f 19.715.526 in Augustus 1917 en vertoonden mitsdien een daling van f 19.336.

Hierbij dient de invloed der nieuwe belastingheffing in aanmerking te worden genomen. In de eerste plaats werden ingevolge de wet van 28 April 1917 (*Staatsblad* No. 316) op de Inkomstenbelasting, voor zooveel de natuurlijke personen betreft en op de Vermogensbelasting over het belastingjaar 1917/1918 tien opcenten geheven. Uit dien hoofde werd in Augustus 1918 een som van f 341.412 ontvangen. Hierbij komt de verhooging der successierechten, terwijl de overige nieuwe heffingen ook in Augustus 1917 haren invloed reeds deden gelden.

In de voorlaatste millioenennota werd uit de wijziging der wet op de successiebelasting een meerdere opbrengst over het geheele jaar 1918 verwacht van rond f 7.500.000. Voor één maand zou dit een stijging beteekenen van ongeveer f 625.000.

In totaal zou derhalve uit nieuwe belastingheffing ruim f 960.000 kunnen worden verklaard.

Afgezien van de nieuwe belastingheffing, zou de opbrengst der middelen dus een daling van omstreeks f 985.000 hebben vertoond.

Deze achteruitgang is voornamelijk toe te schrijven aan de mindere opbrengst van de personeele belasting, van den accijns op gedistilleerd, bier en geslacht en van de rechten op den invoer.

Daartegenover staat een zeer sterke toeneming van den suikeraccijns en van de ontvangsten uit de domeinen en een stijging in opbrengst van de grondbelasting en de zegel- en registratierechten.

Gelijk reeds meermalen werd opgemerkt, zal de achteruitgang in opbrengst der accijnzen op gedistilleerd en geslacht en van de rechten op den invoer als gevolg van den stilstand der graanaanvoeren, van het vleeschgebrek en van de belemmering van den internationalen handel aanhouden, zoolang de buitengewone omstandigheden voortduren.

De stijging van de opbrengst van den suikeraccijns hangt samen met het sterk toegenomen verbruik van suiker, suikerhoudende of met suiker verbruik gepaard gaande spijzen en houdt waarschijnlijk verband met het tekort aan brood en de vervanging van de voor velen niet in voldoende mate verkrijgbare boter.

De aanmerkelijke stijging in de opbrengst der domeinen wordt veroorzaakt door de uitkeering aan den Staat van zijn aandeel in de winst van de domeiniale Steenkolenmijn.

Op grond van den achteruitgang in koers van het

meerendeel der ter beurse genoteerde fondsen, op de staking der rentebetaling, voor zooveel de Russische effecten betreft en in het bijzonder op den hoogst ongunstigen invloed, dien het steeds voortduren van den oorlog op scheepvaart, handel en industrie uitoefent, is een verdere inzinking van de opbrengst der Rijksmiddelen waarschijnlijk te achten.

Vergelijkt men ten slotte de ontvangsten in de eerste acht maanden van 1918 met die van het overeenkomstige tijdvak van 1913, toen de oorlog zijn invloed nog niet deed gevoelen, dan vindt men, met toepassing van de gebruikelijke correcties ¹⁾ en met terzijdestelling, voor zoover mogelijk, van den invloed der nieuwe belastingheffing, ²⁾ de volgende cijfers:

Tijdvak Jan. tot en met Aug. 1918:	f 115.465.594
" " " " " " " 1913:	f 99.659.508
Verskil	f 15.806.086

Deze stijging bedraagt 15,86 pCt., of per jaar gerekend 3,17 pCt. Deze percentages dalen tot 12,04 en 2,41 pCt., indien de opbrengst der wisselvallige successie-rechten in beide tijdvakken buiten rekening wordt gelaten. Het zoeven bedoeld verschil daalt dan tot f 10.718.055.

De door deze percentages tot uitdrukking gebrachte stijging wordt op zich zelf beschouwd, niet onbevredigend.

Het slot van het vorig overzicht, waarin een rekenfout was ingeslopen behoort als volgt te worden verbeterd:

Tijdvak Jan. tot en met Juli 1918:	f 101.065.567
" " " " " " " 1914:	f 91.390.447
Verskil	f 9.675.120

Deze *stijging* bedraagt 10,59 pCt. of per jaar gerekend 2,65 pCt. Deze percentages dalen tot 9,01 en 2,25 pCt., indien de opbrengst der wisselvallige successie-rechten in beide tijdvakken buiten rekening wordt gelaten. Het zoeven bedoeld verschil daalt dan tot f 7.193.186.

AANTEKENINGEN.

Een Iersch en een Zweedsch nationaliteitsmerk. — In een recent nummer der Amerikaansche Commerce Reports wordt door den Consul te Cork een ander medegedeeld over het nationale Iersche handelsmerk, hetwelk de woorden „made in Ireland” bevat. Het merk behoort aan de „Irish Industrial Development Association”, 33 West Moreland Street, Dublin. Het wordt vergund voor goederen, die in Ierland vervaardigd zijn. Ofschoon slechts bedoeld als waarborg voor den oorsprong, uitgezonderd voor wat whisky betreft, is het merk in de praktijk een waarborg van kwaliteit geworden. Sedert 1906 is het teeken in gebruik. In het algemeen wordt de eisch gesteld, dat de artikelen waarvoor het gebruikt mag worden ook van Iersche grondstoffen vervaardigd zijn, echter wordt hiervan wel afgeweken, indien bepaalde grondstoffen niet in Ierland worden voortgebracht. Ter weerlegging van de veel gehoorde opmerking, dat dergelijke nationale merken van weinig beteekenis zijn voor de groot-industrie, die hun eigen — door breed opgezette reclame bekend geworden — merken hebben, wijst de berichtgever er op, dat niet alleen kleine, maar ook de eerste fabrikanten van Ierland het Iersche merk gebruiken. Voor het recht

1) Uitschakeling van hetgeen de Rijksinkomstenbelasting in 1918 meer opbracht dan de bedrijfsbelasting in 1913 na aftrek van de mindere opbrengst uit de gewijzigde vermogensbelasting en toevoeging aan de cijfers van 1918 van dat deel van de opbrengst van den suikeraccijns, dat in 1913 aan de algemeene middelen, doch in 1918 aan het Leeningfonds 1914 ten goede kwam.

2) Uit de nieuwe zegel- en registratierechten, de wetten betreffende den bieraccijns, het statistiekrecht en het recht van successie werd voor 1918 een meerdere bate van f 17.150.000.— verwacht.

het merk te mogen toepassen, moet jaarlijks twee guineas (ongeveer f 25) betaald worden. Behalve in Groot-Brittannië en Ierland is het merk in vrijwel alle landen geregistreerd, waar de mogelijkheid bestaat zulks voor een collectief merk te laten doen. Het aantal gebruikers ligt thans tusschen de 800 en 1000. Het is niet zonder beteekenis van deze mededeeling kennis te nemen, immers ook hier te lande werd de behoefte gevoeld tot de invoering van een controlemerk over te gaan en men kent het streven van de Vereeniging voor Nederlandsch Fabrikaat, opgericht 31 Maart 1915, om het door haar ontworpen merk bij de Nederlandsche industrie en niet minder bij het publiek ingang te doen vinden. Naar wij in een recente causerie over de vereeniging in een onzer weekbladen lazen, wordt het Nederlandsche merk thans door 90 fabrikanten gebruikt.

De zoo juist ontvangen Augustus-aflevering van „Swedish Export” deelt iets mede over een Zweedsch merk, dat in dit verband mede vermeld kan worden. Het etiket in kwestie, in drie formaten bestaande, ontstond op initiatief van de „Swedish General Trade Association”. Het vindt toepassing voor artikelen van de meest mogelijke verscheidenheid. Enkele voorwaarden zijn gesteld, waaraan het gebruik moet voldoen. Het merk mag alleen maar gebruikt worden voor voortbrengselen van de Zweedsche industrie en moet in de eerste plaats slechts gebezigd worden voor artikelen van goede kwaliteit. Vervolgens komt de eenigszins verrassende bepaling, dat het merk slechts gebruikt mag worden voor artikelen, die verkocht worden voor verbruik in Zweden zelve en dientengevolge dus niet gebezigd mag worden voor export-artikelen in welken vorm ook. Het is trouwens bekend, dat de vraag, welke in Zweden blijkt een absolute oplossing gevonden te hebben, of het handelsbelang van een land medebrengt openlijk aan de kaak te stellen, of al dan niet de door hem op de wereldmarkt aangeboden artikelen voortbrengselen van eigen land zijn, reeds vaak tot gedachtenwisseling aanleiding gaf. Naast het zoo even genoemde Zweedsche merk heeft de vernoemde Association in omloop gebracht een etiketje, waaraan slechts een publicistische bedoeling ten grondslag ligt.

Commissie van advies voor handelsaangelegenheden in Ned.-Indië. — Het Departement van Koloniën publiceert in de „Handelsberichten” een mededeeling, ontleend aan de Javasche Courant van 7 Juni j.l., welke hier volgt:

„Bij besluit van 5 Juni j.l., werd door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië ingesteld eene Commissie van Advies voor Handelsaangelegenheden, welke tot taak zal hebben de Indische regeering, hetzij op haar verzoek, hetzij uit eigen beweging, van raad te dienen omtrent hetgeen strekken kan ter bevordering van den handel en de scheepvaart van Nederlandsch-Indië, alsmede voorlichting te geven omtrent alle onderwerpen, die den kolonialen handel en de scheepvaart raken. Bepaald werd, dat de commissie uit haar midden een ondervoorzitter en drie leden zal kiezen, welke met den voorzitter tezamen het Dagelijksch Bestuur zullen vormen, hetwelk zijn zetel te Batavia zal hebben en belast is met de uitvoering van de besluiten der vergaderingen en de afdoening der dagelijksche zaken. De commissie zal de bevoegdheid hebben, om ter voorbereiding van de uitvoering van bepaalde onderdeelen harer taak sub-commissies uit haar midden samen te stellen. De commissie zal minstens eenmaal per jaar eene algemeene vergadering houden.”

Blijkens de Javasche Courant van 11 Juni d.a.v. zijn in de commissie benoemd:

tot lid, tevens voorzitter, de Directeur van Landbouw, Nijverheid en Handel;

tot leden: de Directeur van Gouvernementsbedrijven, de chef van de afdeling Nijverheid en Handel van

het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel, de voorzitter van de Kamer van Koophandel te Batavia, Semarang, Soerabaja, Padang en Makasser, de voorzitter van de Handelsvereniging te Batavia, Semarang, Soerabaja en Medan, Jhr. J. H. W. M. van den Bosch, hoofdagent der Stoomvaartmaatschappij „Nederland” te Batavia, K. A. R. Bosscha, hoofdadministrateur der onderneming „Malabar” te Bandoeng, J. Brouwer, te Soerabaja, P. L. Dubourcq, vertegenwoordiger der Bataafsche Petroleum Maatschappij te Weltevreden, J. J. de Gast, directeur der Droogdok Maatschappij te Weltevreden, Mr. J. Gerritzen, directeur der Javasche Bank te Batavia, J. Houtsma, lid der Factorij Batavia van de Nederlandsche Handel-Maatschappij te Batavia, M. C. Koning, president-directeur der K. P. M. te Weltevreden, Th. Ligthart, directeur der Amsterdam-Batavia-Handelsvereniging te Batavia, W. C. Loudon, lid der firma Tiedeman en van Kerchem te Batavia, T. Ottolander, voorzitter van het Nederlandsch-Indisch Landbouw Syndicaat te Banjoewangi, P. J. Stephan, directeur der Nederlandsch-Indische Escompto Maatschappij te Batavia, A. Tigler Wybrandi, hoofdagent van de Internationale Credit- en Handelsvereniging „Rotterdam” te Batavia en E. A. Zeilinga Azn., president van de Javasche Bank te Batavia.

REGEERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED.

Graan voor de landbouwers. De Minister van Landbouw, enz. is bereid aan verbouwers van rogge en tarwe een zoodanig deel van den oogst 1919 te laten behouden, als noodig is voor hun voeding, mits den betrokkenen geen broodkaarten worden uitgereikt. Ten aanzien van den oogst 1918 wordt dezelfde maatregel voorbereid, in dien zin, dat naar keuze 75 K.G. rogge of tarwe per persoon boven 1 jaar zal mogen worden behouden.

Aardappelen. Het ligt in de bedoeling den opslag van aardappelen door particulieren voor het aanstaand winterseizoen in beperkte hoeveelheden mogelijk te maken.

Tamme konijnen. Nu door den belangrijken aanfok van konijnen het gevaar voor vernietiging van den konijnenstapel geweken is, is ingetrokken het verbod tot vervoer en aflevering van tamme konijnen.

Wild en pluimgedierte. De Minister van Landbouw heeft verboden wild, benevens tamme en wilde konijnen en pluimvee ter bevrozing op te slaan of op andere wijze te verduurzamen.

Uitvoer van levensmiddelen. Volgens mededeeling van het Ned. Correspondentiebureau is de uitvoer van alle levensmiddelen en van alles, wat in het algemeen in verband staat met de volksvoeding, thans stopgezet.

Vetrantsoen. Bij de regeering zou niet het voornemen bestaan verandering te brengen in het vetrantsoen.

Eieren. Nu de productie van eieren in die mate is verminderd, en de regeering kan beschikken over kalkeieren ten behoeve van zieken en zwakken, is ingetrokken het vervoerverbod voor verse eieren en voor eiwit en eigeel, benevens de maximumprijzen voor kippen- en eendeneieren.

Thee in hotels, enz. Het B.M.V. vestigt er de aandacht op, dat na 15 Augustus het schenken van thee in hotels, café's, enz. weder verboden is.

Eikels. Eene regeling is getroffen voor de inzameling van eikels, oogst 1918. De inzameling zal geschieden door de Vereeniging van Nederlandsche Eikelhandelaren in overleg met het Rijkskantoor voor Thee en Koffie. Aan opkoopters zal 18 ct. per K.G. netto worden betaald; dezen kunnen aan de rappers 16 ct. vergoeden.

Thomaslakkenmeel. Met de verdeling van dit artikel voor de bemesting van oogst 1919 is een aanvang gemaakt; prijs f 10,50 per 100 K.G. bruto voor netto.

Phosphorietmeel. Een maximumprijs is vastgesteld voor phosphorietmeel (tot poeder vermalen, in Nederland gevonden, phosphorzuurhoudende knollen) van 40 cents per percent in mineraalzuur oplosbaar phosphorzuur.

MAANDCIJFERS.

OVERZICHT DER RIJKSMIDDELEN.

(In Gulden).

	Augustus 1918	Sedert 1 Januari 1918	Overeen- komstige periode 1917
Directe belastingen.			
Grondbelasting	745.964	12.147.406	11.852.869
Personeele belasting ..	1.440.913	7.209.663	8.797.343
Inkomstenbelasting ..	4.660.751	42.431.261	38.547.819
Vermogensbelasting ..	47.642	2.620.305	1.523.107
Accijnzen.			
Suiker	4.206.984	27.545.662	19.146.782
Wijn	17.617	875.655	815.331
Gedistilleerd	1.417.009	13.408.680	19.782.192
Zout	218.958	1.967.250	1.554.472
Bier	106.654	776.303 ¹⁾	1.361.249
Geslacht	523.205	6.851.621	6.853.539
Indirecte belastingen.			
Zegelrechten	¹⁾ 823.468	²⁾ 8.612.548	8.032.950
Registratierechten	1.710.903	16.794.688	9.318.650
Hypotheekrechten	—	—	653.595
Successierechten	1.645.246	15.693.889	14.623.739
Invoerrechten			
Formaatzegel	815.888	5.346.214	7.900.463
Formaatzegel	—	—	1.378
Gouden en zilveren werken			
Belasting	66.099	507.808	439.660
Essaailoon	66	543	489
Statistiekrecht	80.383	685.614	1.270.886
Recht op mijnen	—	—	39.164
Domeinen			
Staatsloterij	1.080.512	2.153.182	2.019.106
Jacht en visscherij	33.398	438.222	436.413
Jacht en visscherij	37.212	248.269	187.277
Loodsgelden	17.318	126.579	276.467
Totaal,	19.696.190	166.441.362	155.434.940

OPCENTEN VOOR HET LEENINGFONDS 1914.

	Augustus 1918	Sedert 1 Januari 1918	Overeen- komstige periode 1917
Directe belastingen.			
Grondbelasting	149.416	2.434.006	2.376.959
Personeele belasting ..	313.159	1.338.828	2.102.870
Inkomstenbelasting ..	1.841.148	16.286.000	13.180.826
Vermogensbelasting ..	16.468	975.962	510.397
Accijnzen.			
Suiker	841.397	5.509.133	3.829.356
Wijn	3.523	175.131	163.066
Gedist. (binn.- en buitl.)	141.701	1.340.868	1.978.218
Indirecte belastingen.			
Zegelrecht van buitl. eff.	19.425	359.552	583.665
Registratierechten	472	3.734	595.442
Hypotheekrechten	—	—	65.200
Totaal	3.326.709	28.423.214	25.385.999

BELASTINGEN IN VERBAND MET DE BUITEN- GEWONE OMSTANDIGHEDEN.

	1918 Augustus	Sedert 1 Januari 1918
Oorlogswinstbelasting	17.257.510	117.835.741
Verdedigingsbelasting Ia	40.502	2.338.867
Verdedigingsbelasting Ib	994.857	14.968.197
Verdedigingsbelasting II	2.470.507	23.128.079
Totaal	20.763.376	158.270.884

¹⁾ Hieronder begrepen f 139.835 wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissionairs in effecten, enz. (Beursbelasting).

²⁾ idem f 1.296.572.

³⁾ Hieronder begrepen de opbrengst van den accijnzen op azijn.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

	21 September 1918	20 Juli 1914
Ned. Bank	Disc. Wissels. 4 1/2 sedert 1 Juli '15 Bel.Binn.Eff. 4 1/2 " " 1 " '15 Vrsch.in R.C. 5 1/8 " " 19 Aug.'14	3 1/2 sedert 23 Mrt. '14 " " " 23 " '14 " " " 23 " '14
Bank van Engeland	5 " " 7 Apr.'17	3 " " 29 Jan.'14
Duitsche Rijksbank	5 " " 23 Dec.'14	4 " " 5 Febr.'14
Bank van Frankrijk	5 " " 21 Aug.'14	3 1/2 " " 29 Jan.'14
Oostenr. Hong. Bk.	5 " " 12 Apr.'15	4 " " 12 Mrt.'14
Nat. Bank v. Denem.	5 " " 9 " '15	5 " " 6 Febr.'14
Zweedsche Rijksbk.	7 " " 20 Mrt.'18	4 1/2 " " 6 " '14
Bank v. Noorwegen	6 " " 14 Dec.'17	4 1/2 " " 11 " '14
Zwitsersche Nat. Bk.	4 1/2 " " 31 " '14	3 1/2 " " 19 " '14
Bank van Spanje ..	4 " " 22 Mrt.'17	4 1/2 " " —
Bank van Italië ..	5 " " 10 Jan.'18	5 " " 9 Mei '14
Feder. Res. Bk. N.Y.	3 1/2-4 1/2 " " —	— " " —
Javasche Bank....	3 1/2 " " 1 Aug.'09	3 1/2 " " 1 Aug.'09

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen Part. disconto	Berlijn Part. disconto	Parijs Part. disc.	N. York Call- money
	Part. disconto	Prolon- gatie				
21 Sept. '18	2 3/4 1)	2 1/2	3 17/32	4-5/8	—	5 3/4-6 1)
16-20 S. '18	2 3/8-7/8	2 1/2	3 17/32	4-5/8	—	5 3/4-6
9-14 S. '18	2 1/2-3	3	3 17/32	4-5/8	—	5 3/4-6
2-7 S. '18	2 1/4-3	2 3/4-3	3 17/32	4-5/8	—	5 1/4-6
17-22 S. '17	1 3/8-3/4	2 1/4	4 3/8-1 3/8	4-5/8	—	2 1/2-5 1/2
18-23 S. '16	1	1 1/4-3/4	5 1/2-3/8	4-5/8	—	2 1/2-3
20-24 Jul. '14	3 1/8-3/16	2 1/4-3/4	2 1/4-3/4	2 1/8-1/2	2 1/4	1 3/4-2 1/2

1) Noteering van 20 September.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

De week opende met een algemeene hausse voor alle wissels op de oorlogvoerenden. Door het aanbod van Oostenrijk had een vredesstemming de overhand en wilden enkele speculanten nog gebruik maken van de lage wisselkoersen voordat een bij vredessluiting te verwachten stijging haar intrede had gedaan. In den loop van den dag echter begon de hooggestegen verwachting weder te dalen en al spoedig kwam van verschillende zijden aanbod, waardoor de weinige koopers voldaan werden en de koersen spoedig weder terugliepen. Toen dan ook Dinsdag het afwijzend antwoord van Amerika bekend werd, was de stemming overwegend flauw. Ook de volgende dagen zakten de koersen nog iets verder in. Heel veel verandering vond er echter niet meer plaats en over het algemeen bleef de stemming toch eerder aan den vasten kant.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen *)	Parijs *)	Berlijn *)	Weenen *)	St. Peters- burg 1)	New York 1)
16 Sept. 1918..	10.01	38.75	32.75	18.65	—	2.10
17 " 1918..	9.94	38.25	32.—	17.75	—	2.08 1/2
18 " 1918..	9.86	37.85	31.95	17.55	—	2.07
19 " 1918..	9.82 1/2	37.80	31.62 1/2	17.40	—	2.06
20 " 1918..	9.91 1/2	38.05	31.75	17.50	—	2.07 3/4
21 " 1918..	9.92	38.05	31.80	17.45	—	2.07 7/8
Laagste d. w. 1)	9.79	37.50	31.45	17.—	—	2.04 1/2
Hoogste " " 1)	10.15	38.90	34.—	20.—	—	2.13
14 Sept. 1918..	9.81	37.55	31.55	17.25	—	2.05 3/4
7 " 1918..	9.95	38.25	31.95	17.60	—	2.09 1/2
Muntpariteit..	12.10 5/8	48.—	59.26	50.41	1.28	2.48 3/4

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

Data	Stock- holm *)	Kopen- hagen *)	Chris- tiantia 1)	Zwitser- land *)	Spanje 1)	Batavia 1) telegrafisch
16 Sept. 1918	69.60	63.—	63.80	47.15	47.75	99 3/4-100 1/2
17 " 1918	69.50	62.90	63.80	46.70	48.60	99 3/4-100 1/2
18 " 1918	69.80	62.90	64.—	46.35	48.—	99 3/4-100 1/2
19 " 1918	69.85	62.72 1/2	63.90	46.50	48.—	99 3/4-100 1/2
20 " 1918	69.85	62.60	64.—	46.65	48.—	99 3/4-100 1/2
21 " 1918	69.85	62.60	64.—	46.70	48.—	99 3/4-100 1/2
L'ste d. w. 1)	69.25	62.25	63.60	46.15	47.50	99 3/4
H'ste " " 1)	70.—	63.—	64.10	47.25	49.—	100 1/2
14 Sept. 1918	69.80	62.70	63.90	46.60	48.25	99 3/4-100 1/2
7 " 1918	69.40	63.25	64.25	46.75	49.25	99 3/4-100 1/2
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Londen (in \$ per £)	Zicht Parijs (in frs. p. \$)	Zicht Berlijn (in cents p. 4 Rm.)	Zicht Amsterd. (in cents per gld.)
21 Sept.... 1918	4.76.55	5.48	nom.	48
Laagste d. week..	4.76.50	5.47	nom.	47 1/2
Hoogste " " ..	4.76.55	5.48 1/8	nom.	48
14 Sept.... 1918	4.76.50	5.48	nom.	48 1/4
7 " 1918	4.76.60	5.49	nom.	47
Muntpariteit....	4.86.67	5.18 1/4	95 1/4	40 3/16

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings- eenheden	30 Aug. 1918	5 Sept. 1918	Tijdperk 6-18 Sept. 1918		18 Sept. 1918
				Laagste	Hoogste	
Alexandrië..	Piast. p. £	97 7/16	97 13/32	97 13/32	97 13/32	97 13/32
B. Aires	d.p.gd.pes.	50 3/4	51	50 3/8	51 11/16	50 3/16 2)
Calcutta	sh/d.p.rup.	1/6 1/32	1/6 1/32	1/6	1/6 1/16	1/6 1/32
Hongkong ..	id. p. \$	3/6 1/4	3/6 3/4	3/6 3/4	3/8	3/8
Lissabon	d.p.escudo	29 3/8	29 1/2	29	30 1/2	30
Madrid	Peset. p. £	20.29	20.33	20.35	21.00	20.81
Montevideo..	d.p.peso	63	62 7/8	62 3/8	64 1/4	63 1/4
Montreal....	\$ per £	4.85 3/4	4.85 3/4	4.85 1/4	4.86 1/4	4.86 1/8
R.d.Janeiro 1)	d.p.milr.	12 3/8	12 3/16	12 3/16	12 1/2	12 3/16
Rome	Lires p. £	30.31 1/2	30.31 1/2	30.25	30.37 1/2	30.31 1/2
Shanghai ..	sh/d.p.tael	5	5	5	5/6	5/6
Singapore ..	id. p. \$	2/3 29/32	2/3 29/32	2/3 13/16	2/4 1/16	2/3 1/32
Valparaiso 1)	d.p.pap.p.	16 7/16	16 3/8	16 15/32	16 1/2	16 1/2
Yokohama ..	sh/d.p.yen	nom.	2/3 1/4	2/3	2/3 1/2	2/3 1/4

1) Noteeringen op 90 dagen.
2) Koers van 16 September.

GOUD EN ZILVER.

Sedert 29 Juli 1916 worden de dagelijkse ontvangsten en onttrekkingen van goud door de Bank van Engeland tijdelijk niet bekend gemaakt.

NOTEERING VAN ZILVER.

Noteering te Londen.		te New York	
21 Sept. 1918.....	49 1/2	101 1/8	
14 " 1918.....	49 1/2	101 1/8	
7 " 1918.....	49 1/2	101 1/8	
31 Aug. 1918.....	49 1/2	101 1/8	
24 " 1918.....	49 1/2	101 1/8	
22 Sept. 1917.....	55	108 1/2	
23 Sept. 1916.....	32 3/4	68 7/8	
20 Juli 1914.....	24 15/16	54 1/8	

N. U. M.

Weekstaat der Nederlandsche Uitvoermaatschappij.
Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Bankiers	Buitenl. Schat- kistbilj.	Debet Diverse reken. 1)	5 p.Ct. Schuld- brieven	Credit Diverse reken. 1)
19 Sept. 1918..	1.964	43.100	60.300	14.447	86.173
12 " 1918..	1.680	43.100	60.300	14.447	85.864
5 " 1918..	1.599	43.100	60.300	14.405	85.750
29 Aug. 1918..	1.300	43.100	60.300	14.342	82.449
22 " 1918..	1.075	43.100	60.300	14.313	82.263

1) Beide rekeningen omvatten, behalve garantiewissels in portefeuille tot het bedrag der buitenl. schatkistbiljetten, in hoofdzaak garantiewissels in depôt bij de Ned. Bank.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 21 September 1918.

Activa.

Binnenl. Wis-	H.-bk. f	99.212.802,74	
sels, Prom.,	B.-bk. "	68.482,63	
enz. in disc.	Ag.sch. "	14.175.377,55 1/2	f 113.456.662,92 1/2
Papier o. h. Buitenl. in			
disconto			—
Idem eigen portef.	f	7.713.562,—	
Af: Verkocht maar voor			
de bk. nog niet afgel.			7.713.562,—
Beleeningen			
incl. vrsch.	H.-bk. f	55.894.085,06	
in rek.-crt.	B.-bk. "	4.996.339,14 1/2	
op onderp.	Ag.sch. "	40.190.435,36	
		f101.080.859,57	
Op Effecten	f	99.316.359,57	
Op Goederen en Spec.		1.764.500,—	101.080.859,57
Voorschotten a. h. Rijk			12.767.973,03
Munt en Muntmateriaal			
Munt, Goud	f	83.489.755,—	
Muntmat., Goud		623.319.785,37	
		f706.809.540,37	
Munt, Zilver, enz.		7.996.718,64 1/2	
Muntmat., Zilver			714.806.259,01 1/2
Effecten			
Bel. v. h. Res.fonds.	f	5.041.969,32	
id. van 1/2 v. h. kapit.		3.894.261,18	8.936.230,50
Geb. en Meub. der Bank			1.770.000,—
Diverse rekeningen			103.382.095,19
		f1.063.913.642,23	

Passiva.

Kapitaal	f	20.000.000,—
Reservefonds		5.079.402,56
Bankbiljetten in omloop		956.249.510,—
Bankassigatiën in omloop		1.373.689,85
Rekening-Courant saldo's:		
Van het Rijk	f	—
Van anderen		76.009.401,59
Diverse rekeningen		5.201.638,23
		f1.063.913.642,23
Beschikbaar metaalsaldo	f	507.410.865,11 1/2
Op de basis van 2/3 metaaldekking		300.684.344,82 1/2
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is		2.537.054.330,—

Verschillen met den vorigen weekstand:

	<i>Meer</i>	<i>Minder</i>
Disconto's	14.198.902,87 1/2	
Buitenlandsche wissels		44.600,—
Beleeningen		967.795,63 1/2
Goud		885.020,33
Zilver	8.582,94	
Bankbiljetten	2.192.195,—	
Part. Rek.-Crt. saldo's	9.961.676,04 1/2	

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opschbare schulden
21 Sept. 1918	706.810	7.997	956.250	77.383
14 " 1918	707.695	7.988	954.057	67.561
7 " 1918	707.437	7.959	953.797	61.104
31 Aug. 1918	709.316	7.953	946.392	46.733
24 " 1918	707.424	7.953	922.122	69.883
17 " 1918	706.089	7.861	922.377	60.996
10 " 1918	706.419	7.867	919.104	56.560
3 " 1918	713.251	7.860	927.020	53.851
27 Juli 1918	715.123	7.793	909.750	78.846
20 " 1918	715.258	7.729	910.655	77.111
13 " 1918	717.388	7.741	920.180	65.569
6 " 1918	717.518	7.690	926.054	60.354
29 Juni 1918	717.559	7.692	927.335	50.546
22 Sept. 1917	674.376	7.376	784.733	86.831
23 Sept. 1916	587.367	6.931	678.644	143.451
25 Juli 1914	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Disconto's		Beleeningen	Beschikbaar Metaalsaldo	Dekkingpercentage
	Totaal	Hiervan Schatkistpromessen rechtstreeks			
21 Sept. 1918	113.457	94.000	101.081	507.411	69
14 " 1918	99.258	80.000	102.049	510.661	70
7 " 1918	89.209	70.000	104.711	511.685	70
31 Aug. 1918	75.116	57.000	104.715	517.884	72
24 " 1918	72.204	55.000	100.660	516.194	72
17 " 1918	64.448	47.000	101.787	516.473	73
10 " 1918	61.395	43.000	101.508	518.330	73
3 " 1918	51.430	32.000	110.082	524.086	74
27 Juli 1918	52.139	32.000	112.300	524.319	73
20 " 1918	44.854	23.000	114.844	524.526	73
13 " 1918	34.101	11.000	115.627	527.036	74
6 " 1918	41.994	17.000	119.042	526.981	74
29 Juni 1918	43.817	18.000	122.089	528.725	74
22 Sept. 1917	55.517	45.000	70.934	506.430	78
23 Sept. 1916	106.005	89.500	61.692	428.984	72
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 1)	54

1) Op de basis van 2/3 metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	14 Sept. 1918	21 Sept. 1918
Aan schatkistpromessen..	f 217.460.000,—	f 231.460.000,—
waarvan rechtstreeks bij de Ned. Bank geplaatst	" 80.000.000,—	" 94.000.000,—
Aan schatkistbiljetten ..	" 78.695.000,—	" 78.695.000,—
Aan zilverbons	" 63.530.922,50	" 64.162.057,—

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Naast de per mail ontvangen gegevens worden de telegrafisch bekend geworden totaalcijfers der obligo's en uitzettingen en het beschikbaar metaalsaldo van latere data opgenomen.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opschb. schulden
14 Sept. 1918	***	***		253.700
7 " 1918	***	***		258.300
15 Juni 1918	102.310	13.939	189.748	67.541
8 " 1918	101.357	15.292	190.304	64.362
1 " 1918	100.863	15.735	185.897	68.287
15 Sept. 1917	83.373	17.242	175.541	57.267
16 Sept. 1916	69.393	23.823	152.070	54.620
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634

Data	Disconto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Beleeningen	Diverse rekeningen 1)	Beschikbaar metaalsaldo	Dekkingpercentage
14 Sept. 1918		132.800		***	63.800	***
7 " 1918		133.900		***	64.800	***
15 Juni 1918	8.260	23.159	73.271	24.391	64.911	45
8 " 1918	8.041	23.028	70.267	23.844	65.887	46
1 " 1918	7.737	26.324	69.586	24.956	65.925	46
15 Sept. 1917	7.885	32.955	72.409	21.891	54.335	43
16 Sept. 1916	6.790	36.430	64.511	9.051	51.878	45
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	4.842 2)	44

1) Sluitpost der activa. 2) Op de basis van 2/3 metaaldekking.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulante	Andere opschb. schulden	Disconto's	Dio. rekeningen 1)
29 Juni 1918	691 2)	1.474	842	1.168	671
22 " 1918	680 2)	1.405	811	1.163	611
15 " 1918	674 4)	1.363	853	1.134	606
8 " 1918	664 5)	1.408	802	1.124	598
30 Juni 1917	766	1.201	1.015	886	668
1 Juli 1916	797	1.012	730	957	561
25 Juli 1914	645	1.100	560	735	396

1) Sluitpost der activa.

2) Hiervan zilverbons 39 dz. gld.

4) Idem 58 dz. gld.

3) Idem 51 dz. gld.

5) Idem 60 dz. gld.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden p. st.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
18 Sept. 1918	70.996	59.398	***	***	***
11 " 1918	70.703	59.056	271.629	28.500	249.572
4 " 1918	69.933	58.597	270.353	28.500	248.322
28 Aug. 1918	69.545	57.813	267.844	28.500	245.822
19 Sept. 1917	54.724	40.666	176.685	28.500	150.062
20 Sept. 1916	54.579	36.973	130.607	28.500	98.876
22 Juli 1914	40.164	29.317

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-percentage 1)
18 Sept. '18	56.568	99.547	38.133	129.955	30.047	17,88
11 " '18	64.644	98.393	36.127	138.924	30.098	17,20
4 " '18	58.166	98.886	37.012	131.725	29.785	17,65
28 Aug. '18	59.454	99.253	34.918	136.110	30.382	17,76
19 Sept. '17	58.145	96.462	40.765	128.236	32.508	19,23
20 Sept. '16	42.188	96.103	52.993	104.185	37.057	23 3/8
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 3/8

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehens-kassenscheine, in duizenden Mark.

Data	Metaal	Daarvan Goud	Kassen-scheine	Circu-latie	Dek-kings-percentage 1)
15 Sept 1918	2.466.472	2.348.225	2.303.855	14.044.593	34
7 " 1918	2.466.906	2.348.268	2.228.594	14.104.684	33
31 Aug. 1918	2.467.144	2.348.099	2.172.466	13.639.098	35
23 " 1918	2.467.833	2.348.046	1.990.788	13.111.329	34
15 Sept. 1917	2.508.263	2.403.702	714.417	9.475.217	34
15 Sept. 1916	2.492.420	2.470.202	287.443	6.878.486	40
23 Juli 1914	1.691.398	1.356.857	65.479	1.890.895	93

1) Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Crt.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitgegeven	In kas bij de Reichsbank
15 Sept. 1918	17.485.626	8.923.913	10.797.100	2.290.200
7 " 1918	16.999.374	8.702.566	10.615.800	2.215.000
31 Aug. 1918	17.674.154	9.432.051	10.534.600	2.158.800
23 " 1918	15.958.496	8.154.768	10.028.400	1.974.300
15 Sept. 1917	10.997.242	5.504.353	6.022.600	700.200
15 Sept. 1916	7.554.055	3.466.808	2.122.500	254.600
23 Juli 1914	750.892	943.964

RUSSISCHE STAATSBANK.

Sedert 5 November 1917 is geen bankstaat verschenen

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Buit.gou. voorsch. a/d. Staat
19 Sept. '18	5.437.420	2.037.108	319.767	***	18.000.000
12 " '18	5.436.899	2.037.108	319.740	1.648.461	18.000.000
5 " '18	5.436.150	2.037.108	320.175	1.656.453	3.277.166
29 Aug. '18	5.435.382	2.037.108	320.498	1.576.683	19.150.000
20 Sept. '17	5.317.556	2.037.108	260.135	729.535	11.350.000
21 Sept. '16	4.826.723	—	338.040	652.540	8.500.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitge-stelde Wissels	Belee-ning	Bankbil-jetten	Rek. Crt. Parti-culieren.	Rek. Crt. Staat
	824.222	1.060.650	824.937	29.788.150	3.005.650	351.656
812.269	1.061.895	818.856	29.763.683	3.089.989	354.318	
892.479	1.063.569	823.256	29.727.389	328.503	181.140	
903.937	1.064.845	816.288	29.433.966	3.777.306	298.569	
570.729	1.164.352	1.099.416	20.956.056	2.723.200	32.373	
371.288	1.390.351	1.175.044	16.653.451	2.180.615	123.191	
1.541.080	—	769.400	5.911.910	942.570	400.560	

SOCIÉTÉ GÉNÉRALE DE BELGIQUE. 1)

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. soldt	Beleen. van buitenl. vorder.	Beleen. van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circu-latie	Rek. Crt. soldt
19 Sept. '18	1.127.848	99.976	480.000	100.315	1.452.947	345.068
12 " '18	1.130.276	99.963	480.000	102.329	1.446.174	357.283
5 " '18	1.067.209	99.936	480.000	97.835	1.405.292	330.591
2 " '18	1.068.487	99.818	480.000	100.402	1.405.289	334.415
20 Sept. '17	441.194	90.287	480.000	98.885	1.013.858	86.363
21 Sept. '16	332.084	71.989	480.000	48.032	800.424	123.928

1) Sedert einde 1914 met de functie van circulatiebank belast.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goud	Waarvan voor dekking F. R. Notes	Waar-van in het but-tenland	Zilver etc.	F.R. Notes in circula-tie
26 Juli '18	1.974.200	945.783	11.628	55.129	1.870.835
19 " '18	1.975.448	974.945	15.496	55.647	1.829.045
12 " '18	1.960.052	997.560	15.529	55.932	1.813.425
5 " '18	1.959.110	996.608	16.272	56.053	1.791.569
27 Juli '17	1.362.263	443.260	52.500	51.789	534.015

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Waar-van Kapitaal	Algem. Dek-kings-percentage 1)	Percent. Goud-dekking circula-tie
26 Juli '18	1.507.425	2.181.262	76.441	63,4	50,6
19 " '18	1.409.278	2.225.268	76.383	63,9	53,3
12 " '18	1.378.346	2.194.074	76.324	61,9	55,0
5 " '18	1.288.729	2.143.184	76.163	65,3	55,6
27 Juli '17	333.556	1.425.850	57.825	74,6	83,0

1) Verhouding tusschen: den totalen goudvoorraad, zilver etc., en de opeischbare schulden: F. R. Notes en netto deposito's met inbegrip van het kapitaal.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
19 Juli '18	717	12.399.398	1.162.111	10.935.252	1.408.734
12 " '18	713	12.561.057	1.142.726	11.258.595	1.410.345
5 " '18	696	12.459.708	1.079.196	11.048.921	1.383.546
28 Juni '18	681	12.322.121	1.243.680	11.337.485	1.360.162
21 " '18	695	12.422.617	1.147.421	11.203.532	1.369.809

BANKSTATEN,

KWARTAALSGEWIJZE OPGENOMEN.

I. BANK VAN ITALIË.

(In millioenen Lires.)

Data	Goud	Zilver	Staatsfondsen	Disconto's en Beleen.	Circulatie	Rek. Cr.
30 Juni 1918	818,2	77,0	219,6	1443,7	7848,8	1628,1
20 " 1918	824,7	77,3	220,7	1334,3	7594,5	1521,9
10 " 1918	831,2	77,3	220,1	1349,5	7513,4	1455,7
31 Mei 1918	837,0	78,6	220,0	1376,3	7440,0	1414,6
20 " 1918	837,0	78,5	220,0	1337,2	7336,1	1472,4
10 " 1918	836,2	78,5	220,0	1339,2	7320,9	1484,0
30 Juni 1917	833,7	66,1	219,8	975,5	4466,8	1075,5
30 Juni 1916	977,2	93,3	211,0	659,6	3379,0	861,1
20 Juli 1914	1106,5	90,4	203,9	632,5	1661,1	272,8

II. BANK VAN SPANJE.

(In millioenen Peseta's.)

Data	Goud	Zilver	Staatsfondsen 1)	Disconto's en Beleen.	Circulatie	Rek. Cr.
7 Sept. 1918	2189,5	648,4	754,1	869,8	2997,1	1160,8
31 Aug. 1918	2185,0	652,9	727,4	875,8	2953,8	1175,6
24 " 1918	2179,7	649,3	740,5	864,2	2952,3	1207,0
17 " 1918	2175,2	641,5	753,9	874,6	2953,9	1197,5
10 " 1918	2167,2	640,0	709,2	887,9	2948,4	1206,3
3 " 1918	2143,7	654,3	696,7	889,2	2945,2	1178,1
27 Juli 1918	2143,7	675,5	705,1	870,7	2944,4	1183,9
20 " 1918	2118,5	681,9	683,7	881,0	2958,3	1140,1
13 " 1918	2118,3	694,1	664,4	861,1	2975,3	1086,9
6 " 1918	2115,0	696,2	659,5	857,6	2949,2	1071,1
28 Juni 1918	2101,2	704,2	632,7	855,9	2911,0	1099,1
22 " 1918	2095,4	704,1	641,4	802,9	2909,5	1039,7
15 " 1918	2083,3	703,8	650,9	805,9	2923,0	1027,1
8 " 1918	2073,3	704,0	636,6	823,4	2938,5	1007,0
8 Sept. 1917	1863,3	734,2	630,5	729,5	2631,8	937,4
9 Sept. 1916	1158,9	754,1	494,4	700,2	2247,1	780,4
24 Juli 1914	543,5	729,8	494,4	783,8	1919,0	497,9

1) Inclusief de schuld van de schatkist in rek.-crt.

III. ZWITSERSCHE NATIONALE BANK.

(In millioenen Francs.)

Data	Goud	Zilver	Darlehens-kassenscheine	Disconto's en Beleen.	Circulatie	Rek. Cr.
14 Sept. 1918	383,0	51,2	18,5	384,1	754,1	138,2
7 " 1918	383,5	50,4	19,5	414,6	756,4	141,9
31 Aug. 1918	384,4	51,0	19,7	373,4	762,7	130,7
23 " 1918	384,5	53,2	19,6	330,9	705,3	111,9
15 " 1918	384,9	53,6	20,0	293,0	693,3	99,3
7 " 1918	385,4	53,8	19,9	309,7	702,3	125,3
31 Juli 1918	382,6	54,4	19,8	318,5	713,8	114,5
23 " 1918	382,7	56,0	19,8	317,3	678,4	134,3
15 " 1918	383,1	55,9	19,7	340,4	688,2	154,8
6 " 1918	383,6	55,9	20,9	362,7	706,9	149,3
29 Juni 1918	384,4	56,9	20,8	377,6	721,2	154,0
22 " 1918	384,5	58,2	20,2	324,9	673,1	137,4
15 Sept. 1917	342,5	53,6	8,5	242,9	534,3	130,9
15 Sept. 1916	289,8	56,9	8,2	197,3	431,0	149,3
23 Juli 1914	180,1	18,9	—	107,8	267,9	50,7

IV. NATIONALE BANK VAN DENEMARKEN.

(In millioenen Kronen.)

Data	Goud	Zilver	Vorderingen op het buitenl.	Disconto's en Beleen.	Circulatie	Rek. Cr.
31 Aug. 1918	186,6	2,5	68,1	239,6	391,9	74,0
31 Juli 1918	189,8	2,4	64,0	225,2	365,3	84,7
29 Juni 1918	188,9	2,5	66,0	230,6	372,4	80,9
31 Aug. 1917	194,3	2,8	41,2	181,6	287,1	115,2
31 Aug. 1916	161,1	4,2	55,3	120,7	249,5	61,8
30 Juni 1914	75,6	6,6	19,8	95,6	159,8	4,8

V. ZWEEDSCHE RIJKS BANK.

(In millioenen Kronen.)

Data	Goud	Vorderingen op het buitenl.	Staatsfondsen	Disconto's en Beleen.	Circulatie	Rek. Cr.
14 Sept. 1918	264,9	127,8	110,5	286,4	701,5	91,2
7 " 1918	263,9	133,0	110,8	268,3	700,0	70,7
31 Aug. 1918	263,4	134,9	105,8	246,7	638,7	69,0
24 " 1918	262,3	128,7	95,8	225,9	638,2	75,0
17 " 1918	262,4	128,6	95,8	223,4	647,7	72,8
10 " 1918	257,2	129,1	95,8	233,3	645,1	79,9
3 " 1918	257,3	131,5	95,8	243,8	655,8	77,8
27 Juli 1918	257,5	131,7	95,6	218,9	615,2	91,0
20 " 1918	257,6	134,6	95,6	237,3	625,1	104,9
13 " 1918	257,8	131,8	95,6	245,6	631,5	105,6
6 " 1918	258,0	135,5	95,8	256,3	648,6	98,5
29 Juni 1918	258,0	137,8	96,5	235,4	667,5	110,9
22 " 1918	258,2	136,7	96,4	223,7	630,1	129,9
15 Sept. 1917	204,5	137,9	53,9	184,1	478,8	108,4
16 Sept. 1916	171,5	160,4	67,8	67,3	349,2	99,7
25 Juli 1914	105,8	115,6	28,0	92,4	206,2	68,2

VI. BANK VAN NOORWEGEN.

(In millioenen Kronen.)

Data	Goud	Vorderingen op het buitenl.	Effecten	Disconto's en Beleen.	Circulatie	Rek. Cr.
16 Sept. 1918	122,5	67,1	13,0	327,1	383,5	77,3
31 Aug. 1918	122,6	64,1	13,0	329,2	383,6	78,7
22 " 1918	122,6	61,4	13,0	319,9	373,5	76,4
15 " 1918	122,6	62,3	13,0	311,9	372,4	71,0
7 " 1918	122,7	61,4	13,0	310,7	372,7	70,6
31 Juli 1918	122,7	61,8	13,0	315,1	372,0	74,3
22 " 1918	122,8	61,3	13,0	340,7	369,6	99,1
15 " 1918	119,7	62,9	12,9	341,8	371,1	101,3
8 " 1918	119,7	63,4	13,0	346,8	370,8	104,9
29 Juni 1918	120,0	63,6	13,0	338,0	371,2	93,6
22 " 1918	120,0	63,0	13,0	327,0	358,5	104,0
15 Sept. 1917	129,6	73,3	12,8	287,9	298,9	144,1
15 Sept. 1916	114,0	111,8	13,9	109,5	224,5	78,2
22 Juli 1914	52,4	65,7	8,9	79,3	120,8	10,7

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 23 September 1918.

Het spreekt vanzelf, dat de publicatie van de Oostenrijkse vredesnota allereerst in de landen der Centrale Mogendheden een diepgaanden invloed op het beursleven heeft uitgeoefend. Op de beurzen in de Entente-staten scheen men te voren reeds overtuigd te zijn van het lot, dat vredespogingen in dit tijdsgewricht zoude wachten, om veel aandacht aan de gebeurtenis te besteden. Te Berlijn echter was dit geheel anders. Niettegenstaande het feit, dat de eigen Regering niet had samengewerkt aan het tot stand komen van de vredesnota, verkeerde men daar toch in de onderstelling, dat een bepaalde richting in de verdere oorlogvoering wel het gevolg van de aanbieding zou kunnen zijn, een richting, die wellicht ten slotte tot den vrede zou kunnen voeren. Aan den anderen kant echter deed het buitengewoon onaangenaam aan, dat de ondernomen stap alleen van den bondgenoot was uitgegaan en men vreesde voor de gevolgen hiervan, indien de nota geen enkele uitwerking zou hebben. Toen dan ook bleek, dat dit laatste werkelijk het geval zou zijn, is de tendens aan de beurs zeer lusteloos geworden, na een aanvankelijk korte opleving. Tot aan het einde der vorige berichtperiode waren de omzettingen van levendigen aard gebleven, ondanks den keer der krijgskans aan het Westelijk front; thans echter maakten zij plaats voor een uiterst stillen handel, terwijl het aanbod de vraag overheerschte. De reactie, die de gansche week heeft aangehouden, tastte voornamelijk die waarden aan, die voorheen het sterkst gefavoriseerd waren en het was opmerkelijk, dat in deze papieren, waarin voor enkele dagen honderden en honderden stuks op één enkelen dag werden omgezet, vaak niet eens een enkele afdoening tot stand kon komen, wegens volkomen gebrek aan vraag. Eenigen steun vonden de diverse fondsen hierin, dat op den eersten October a.s. een bedrag van circa één milliard Mark aan coupons van oorlogsleeningen vrij komt. Hoewel

het grootste gedeelte hiervan wel besteed zal worden voor inschrijvingen op de nieuwe, negende, oorlogsleening, is het toch wel waarschijnlijk, dat aanmerkelijke bedragen ook naar de vrije fondsenmarkt zullen vloeien, die dan uiteraard een zekereren steun kunnen verschaffen.

Een uitzondering op de algemeene tendens vormden bank-aandeelen en de z.g. „Ponden“-waarden, waartoe Mexicaansche, Argentijnsche, Chileensche, Braziliaansche, Japansche en dergelijke waarden worden gerekend. Door de koersreactie van de Marken-valuta zijn de prijzen van deze fondsen geweldig opgedreven; ook voortdurende aankopen voor Turksche rekening hebben tot deze koersverheffingen medegewerkt.

Overigens heeft men zich ter beurze van Berlijn bezig gehouden met de thans opengestelde inschrijving op de negende oorlogsleening van het Duitsche Rijk. Ondanks de minder gunstige militaire omstandigheden voert men deze emissie door, waarmede de reeks, telkens met tusschenpoelen van ongeveer een half jaar, niet wordt onderbroken. De inschrijving is opengesteld van 23 September tot 23 October; de modaliteiten zijn dezelfde als bij de vorige leening het geval is geweest. Uitgegeven worden 5 pCt. Obligaties en 4½ pCt. uitlootbare schatkistbiljetten; voor beide soorten is een emissiekoers van 98 pCt. vastgesteld, terwijl geen maximumbedrag is aangeduid.

Te Parijs heeft het Fransche antwoord op de Oostenrijksche vredesnota, tezamen met de steeds groeiende successen van de geallieerde legers, zoowel op het Westelijk, als op het Oostelijk oorlogstoonel, begrijpelijkerwijze een geanimeerde stemming te voorschijn geroepen. Van deze omstandigheid heeft de Minister van Financiën gebruik gemaakt, om een vierde oorlogsleening in uitzicht te stellen. De gunstige situatie heeft tevens bewerkt, dat thans geen maximumbedrag voor de inschrijvingen wordt aangewezen, doch dat alle aanvragen toegewezen zullen worden. Bij de vorige leening was een totaal vastgesteld van fr. 10 milliard ten hoogste, inclusief alle conversies; dit bedrag zou slechts verhoogd worden met het effectieve totaal, waarmede de conversies van Bons en Obligations de la Défense Nationale de fr. 8 milliard te boven gingen. Het rentetype daarentegen blijft hetzelfde, n.l. 4 pCt., waarbij echter dit onderscheid wordt gemaakt, dat thans sprake is van een „rente perpétuelle“, terwijl de vorige leening van 1943 af aflosbaar kan worden gesteld. De nieuwe emissie is gedurende 25 jaren niet-converteerbaar en vrijgesteld van iedere belasting; als betaling worden alle oudere leeningen geaccepteerd, derhalve de Bons en Obligations de la Défense Nationale, de kort vóór den oorlog uitgegeven 3½ pCt. obligaties, voorts de 4 pCt. en 5 pCt. soorten, die in November en December aflosbaar zijn, enz.

Een maatregel van zeer bijzondere soort is de mogelijkheid om voor de helft van het in te schrijven bedrag achterstallige coupons van Russische schuldbrieven in betaling te kunnen geven. In het vorig overzicht wezen wij reeds op de stemmen, die te dien opzichte waren opgegaan; het milliardbezit van het Fransche volk aan Russische obligaties heeft hier ten slotte den doorslag gegeven.

De koers der nieuwe leening is nog niet bekend. De vorige emissie is aangeboden tot den prijs van 68,60 pCt.; daarvóór had de Fransche Regeering het 5 pCt. type gekozen. De eerste leening kwam tot uitgifte in November 1915 à 87¼ pCt. bij directe volstorting en à 88 pCt. bij betaling in termijnen; de opbrengst was fr. 13,24 milliard met inbegrip van alle conversies, zoodat een bedrag aan nieuw geld van fr. 6,37 milliard werd verkregen. De tweede leening werd aangeboden in October 1916 à 87½ resp. 88 pCt., waarbij een totaal werd bereikt van fr. 9,96 milliard, waarvan fr. 5,50 milliard nieuw geld. De derde leening heeft een resultaat van fr. 10,40 milliard opgeleverd, met fr. 5,44 milliard aan nieuw geld.

De effectenmarkt is veel levendiger geworden en toont over de gansche linie verhoogde belangstelling bij oplopende koersen. Langzamerhand keert ook het bij de beurs belanghebbende publiek weder naar de hoofdstad terug, waardoor de omzetten in de hand gewerkt worden.

Te Londen is uit den aard der zaak eveneens ter beurze een goede stemming overheerschend, temeer, daar men ter plaatse goed vertrouwen heeft in het tot stand komen van credietovereenkomsten met het buitenland. In dit opzicht behoort ons land tot de geïnteresseerden, wijl hardnekkige geruchten loopen, dat het Britsche Rijk te onzent een leening ten bedrage van f 200 miljoen zal plaatsen. Een en ander heeft reeds in de Duitsche pers scherpe opmerkingen uitgelokt, niet ten opzichte van deze transactie op zich zelve, doch meer teneinde de Duitsche financierskringen er op te wijzen, dat ook hunnerzijds een dergelijke operatie behoort te worden ondernomen.

Overigens hebben de juist gepubliceerde cijfers omtrent den Engelschen buitenlandschen handel over de eerste acht maanden van het loopende jaar niet veel invloed op de beurs uitgeoefend, hoewel een stijgende passiviteit van de handelsbalans moet worden opgemerkt. Gedurende deze acht maanden is het cijfer der importen, in vergelijking met de overeenkomstige periode van het vorig jaar, met 26,1 pCt. gestegen, terwijl de cijfers der exporten en her-exporten zijn gedaald met resp. 4,7 pCt. en 61,9 pCt. Waar zoowel bij den invoer als bij den uitvoer de gestegen geldswaarde der betrokken goederen zeer veel gewicht in de schaal legt, komt uit deze gegevens duidelijk de geringere omvang van den export naar voren.

Te New York is de beurs veel kalmer gebleven. Zelfs was in den aanvang van de berichtperiode een weifelende stemming op te merken, die echter in den loop der laatste dagen plaats heeft gemaakt voor een meer geanimeerde tendens. Ten deele stond dit laatste in verband met de voortdurende successen der Amerikaansche legers in Frankrijk, ten andere deele met de betere oogstvooruitzichten. De factoren, die tot de aanvankelijk minder gunstige stemming hebben bijgedragen, zijn velerlei; als voornaamste mag hier wel worden genoemd de inperking van de credietten, die ter beschikking van de beurs gesteld kunnen worden. Reeds is bepaald, dat in het district Boston der Federal Reserve Bank alle bankcredieten boven \$ 10.000, voor zooverre zij voor financieringsdoeleinden worden aangewend, goedgekeurd moeten worden door een officieel lichaam van den Bondsstaat, de Federal Capital Issues Committee. Het is te verwachten, dat andere Staten en districten dit voorbeeld zullen volgen; aan deze belemmering zal de beurs zich derhalve hebben aan te passen.

Tegenover dezen ongunstigen factor staan echter de berichten omtrent koortsachtige bedrijvigheid in de industrie en voornamelijk in die takken, die na den oorlog de Republiek der Vereenigde Staten een groten voorsprong op buitenlandsche concurrenten kunnen geven. In de eerste plaats mag hier worden geleverd de scheepsbouwrijverheid. Weliswaar moet nog worden afgewacht, of de voorspelling van het scheepvaartministerie, dat in het komende jaar 8 à 9 miljoen ton aan scheepsruimte zal worden gebouwd, zal uitkomen, doch vast staat, dat de Amerikaansche vloot een ontzaglijke uitbreiding zal ondergaan.

Te onzent bleef de markt voor staatsfondsen uiterst kalm en zonder belangrijke fluctuaties, echter met een neiging tot een lichte reactie. Dit was overigens het kenmerkende van de gansche beleggingsmarkt, ondanks den voortdurend lagen stand van den prolongatiekoers. Ter beurze houdt men voor deze afdeling algemeen rekening met de waarschijnlijkheid van een spoedige emissie eener nieuwe Staatsleening, terwijl ook de voortdurende stroom van uitgiffen van gemeentelijke leeningen e.d. de markt eenigszins schichtig maakt. Toch is de ondergrond vrij vast te noemen.

		17 Sept.	20 Sept.	23 Sept.	Rijzing of daling.	
4½ %	Ned. W. Sch.	1916	91½	90½	90¾	— ¼
4 %	„ „ „	1916	84¾	84 ²⁷ / ₃₂	84 ¹ / ₁₆	— 1 ¹ / ₁₆
3½ %	„ „ „	77¾	77½	77	— ½
3 %	„ „ „	68	68½	68 ¹⁵ / ₁₆	+ 15 ¹ / ₁₆
2½ %	Cert. N. W. S.	57 ⁹ / ₁₀	57 ¹¹ / ₁₀	57½	57	+ 1 ¹ / ₁₀
5 %	Oost-Indië 1915	95¾	95¾	96	96	+ ¼
4 %	Hongarije Goud	37	37	38½	38	+ 1½
4 %	Oostenr. Kronenrente	28¾	29 ⁹ / ₁₆	29¾	29	+ 1
5 %	Rusland 1906	30	30 ⁵ / ₁₆	30 ⁹ / ₁₆	30	+ 5 ¹ / ₁₆
4½ %	Iwangorod Dombr...	22¾	22¼	22¼	22¼	— ½
4 %	Rusland Cons. 1880..	23½	24¼	24¼	24¼	+ 1½
4 %	Rusl. bij Hope & Co...	25	25¼	25 ⁷ / ₁₆	25	+ 7 ¹ / ₁₆
4 %	Servië 1895	38	38	38	38	
4½ %	China Goud 1898 ..	57¾	57¾	57¾	57¾	
4 %	Argentinië Buitenl..	56	56	56	56	
5 %	Brazilië 1895	59	58	59½	59	+ ½
5 %	„ „ 1913	57	57	57	57	

De locale afdelingen hebben daarentegen blijk gegeven van grootere fluctuaties en levendiger handel. Vooral de scheepvaartmarkt stond in het centrum der belangstelling. Wel waren op sommige dagen reacties van meer of minder betekenis op te merken, doch als geheel was de tendens in deze afdeling buitengewoon vast te noemen. Het is eigenaardig, dat eenige aanleiding van bijzondere soort hier niet als factor voor de intensieve rijzing kan worden genoemd. Wel was van sommige zijden gewezen op de aanmerkelijke inkomsten, die vele reederijen uit de huur van door de geassocieerden gerequireerde schepen betrokken, doch aan den anderen kant was deze omstandigheid reeds lang van algemeene bekendheid. Ook verluide, dat de

Amerikaansche Regeering wellicht zou overgaan tot het vrijgeven van enkele schepen, waaraan beschouwingen werden vastgeknoopt omtrent een betere scheepvaartgelegenheid voor Oost-Indië. Toen echter eenige bevestiging van de laatstgenoemde geruchten uitbleef, werd de tendens hierdoor niet minder opgewekt. Vooral de Indische lijnen, als Java-China-Japan, Rotterdamsche Lloyd, Stoomvaart-Maatschappij „Nederland”, Kon. Paketvaart, Nederlandsche Scheepvaart-Unie, werden bij groote bedragen uit de markt genomen, waarbij voor een deel ook buitenlandsche kooporders haar invloed uitoefenden. Voor deze voorkeur zijn taxaties omtrent de inkomsten van het loopende jaar als oorzaak aan te wijzen.

In sympathie met de koersverbeteringen voor de bij de vaart op Indië betrokken ondernemingen waren ook de overige soorten gevraagd tot hogere prijzen. Sommige uitzonderingen zijn hierbij echter op te merken; zoo zijn b.v. aandelen Hollandsche Stoomboot geheel en aandelen Noordzee ten deele op hetzelfde niveau gebleven.

	17 Sept.	20 Sept.	23 Sept.	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn	432½	433	434	+ 1½
„ „ „gem. eig.	408	409½	409½	+ 1½
Holland-Gulf-Stoomv.-Mij. .	290	290	290	
Holl. Alg. Atl. Stoomv.-Mij. .	177¼	177	178	+ ¼
Hollandsche Stoomboot-Mij. .	231½	230½	231¾	+ ¼
Java-China-Japan-Lijn	338½	343¼	351½	+ 13
Kon. Hollandsche Lloyd ..	187¾	185½	188	+ ½
Kon. Ned. Stoomv.-Mij.	264¼	264	268½	+ 4¼
Kon. Paketvaart-Mij.	283	287¾	290½	+ 7½
Maatschappij Zeevaart	369¼	369¼	369¼	
Nederl. Scheepvaart-Unie ..	278¾	282¾	288	+ 9¾
Nievelt Goudriaan	561	569½	569½	+ 8½
Rotterdamsche Lloyd	301	300½	321	+ 20
Stoomv.-Mij. „Hillegersberg”	393	395	393	
„ „ „Nederland” ..	295¾	305¼	311¼	+ 15¾
„ „ „Noordzee” ..	231	233	235	+ 4
„ „ „Oostzee”	393	389¼	399	+ 6

Moge voor de scheepvaartmarkt de voortdurend geringer wordende kans op een spoedigen vrede van slechts weinig invloed zijn geweest op het koersverloop der aandelen, voor sommige der overige locale afdelingen heeft dit verdwijnende uitzicht een bepaalde tendens te voorschijn geroepen. Het sterkst kwam dit wel naar voren bij de rubbermarkt. Dadelijk na het verschijnen van de Oostenrijksche vredesnota was het in deze afdeling bijna een „sauve-qui-peut”, hetgeen in de hand werd gewerkt door de markt-technische positie. Langzamerhand toch waren omvangrijke contramine-posities ontstaan, toen hoe langer hoe meer bleek, dat de afscheep van het product uit Indië minimaal en de opbrengstprijzen uiterst onbevredigend waren. Het uitzicht op vrede echter bracht tevens de mogelijkheid van een minder beperkte scheepsgelegenheid en betere geldelijke resultaten binnen den engeren gezichtskring, zoodat zeer velen, beangst door het mogelijk gunstig verloop van vredesopgingen, er de voorkeur aan gaven, hun positie te liquideeren en vaak nog te tourneeren. Het gevolg was natuurlijk een zeer groote vraag, die de prijzen van vele rubbersoorten sterk omhoog dreef. Nadat de eerste berichten echter tijd hadden gehad tot bezonken gedachten te worden, daalde ook de belangstelling voor deze markt-afdeeling, hoewel het algemeen peil toch aanmerkelijk boven dat van de vorige berichtperiode blijft.

Nauw aansluitend aan het verloop op de rubbermarkt, is de situatie van de cultuurafdeeling geweest. Ook daar was een plotselinge opleving te ontdekken, waarvan voornamelijk aandelen Handelsvereniging „Amsterdam” konden profiteren. Ook aandelen Cultuur-Maatschappij der Vorstenlanden avanceerden eenigszins, doch lang niet in gelijke verhouding. Bovendien behoorde door het ontbreken van contramine-posities de geanimeerde stemming voor deze beursafdeeling eerder tot het verleden, dan in de ruber-afdeeling het geval was. Zelfs kwam hier een zeer gevoelige reactie voor, die slechts heden door de algemeen opgewekte stemming eenigszins kon worden geëlimineerd.

De tabaksmarkt is zeer lang achtergebleven bij de over het geheel optimistische opvatting. Wel waren voortdurend aankopen van de „zwaardere” soorten, als Senembah, Deli-Batavia, enz. op te merken, doch van grooten invloed op het koersniveau waren deze toch niet. Alleen aan het einde der berichtperiode brak een betere stemming zich baan, waardoor verbeteringen van 10 a 15 pCt. te voorschijn werden geroepen. Het slot was zeer vast.

De petroleumafdeeling heeft een kalm verloop gehad, vrijwel onafhankelijk van de heerschende vredesbeschouwingen.

De nadering van den inschrijvingsdatum voor de nieuwe aandelen Koninklijke Petroleum-Mij. heeft eenige realisaties te voorschijn geroepen, waardoor dit fonds een lichte reactie heeft aangetoond. Daarentegen waren o.a. aandelen Geconsolideerde ietwat gevraagd, waardoor een vrij aanzienlijke verbetering voor dit fonds kon worden behaald. Voor aandelen Orion bestond zoo goed als geen belangstelling.

	17 Sept.	20 Sept.	23 Sept.	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank	184½	184½	184½	
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand.	169	168¼	167½	- 1¾
Rotterd. Bankvereniging ..	140	139	140¾	+ ¾
Amst. Superfosfaatfabriek ..	172	172	166¾	- 5½
Van Berkel's Patent	149	148½	148½	- ½
Insulinde Oliefabriek	227¼	224	226½	- ¾
Jurgens' Ver. Fabr. pr. aand.	257¼	257¼	257¼	
Ned. Scheepsbouw-Mij.	154¼	155	157½	+ 3¼
Philips' Gloeilampenfabriek	342¼	343¾	341	- 1¼
R. S. Stokvis & Zonen	509	510	510	+ 1
Vereenigde Blikfabrieken ..	134¾	136½	138	+ 3½
Compania Mercantil Argent.	241¼	247½	246¼	+ 5
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	124¼	122	123½	- ¾
Handelsver. Amsterdam ...	319½	317¾	319¼	- ¼
Holl. Transatl. Handelsver.	140	135½	136	- 4
Linde Teves & Stokvis	210	211½	212	+ 2
Van Nierop & Co's Handel-Mij	195	198	198	+ 3
Tels & Co's Handel-Mij	158	156	157¾	- ½
Gecons. Holl. Petroleum-Mij	210½	313¾	215¾	+ 5½
Kon. Petroleum-Mij.	496¾	494½	500	+ 3¼
Orion Petroleum-Mij.	78¾	79¾	79¾	+ 1
Steaua Romana Petr.-Mij. .	178	178¾	178	
Amsterdam-Rubber-Mij.	153¾	152	154½	+ ¾
Nederl.-Rubber-Mij.	90	88	90	
Oost-Java-Rubber-Mij.	168	165¼	173	+ 5
Deli-Maatschappij	462½	455	463½	+ 1
Medan-Tabak-Maatschappij..	199	194	198½	- ½
Senembah-Maatschappij	402	400	412	+ 10

De Amerikaansche markt heeft zich geheel angesloten aan de voorbeelden van Wallstreet. Bijzondere, aarnemenswaardige, symptomen zijn in deze afdeeling niet voorgekomen.

	17 Sept.	20 Sept.	23 Sept.	Rijzing of daling.
American Car & Foundry ..	75¾	75½	76¼	+ ½
Anaconda Copper	132¾	134¾	134½	+ 2½
Un. States Steel Corp.	96½	96¾	97½	+ 1½
Atchison Topeka	83¾	83¾	83¾	
Southern Pacific	79½	78¾	78¾	- 1½
Union Pacific	123	120	122½	- ½
Int. Merc. Marine afgest.	30¾	31½	31½	+ 2½
„ „ „ prefs.	103¾	105	106½	+ 2½

De geldmarkt bleef ruim; prolongatie 2½ pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN. 24 September 1918.

Volgens de dezer dagen ontvangen berichten, welke tot 10 September loopen, waren op dien datum in Engeland en Wales en in Frankrijk de graanoogsten grotendeels binnen, zonder van regen te lijden te hebben gehad. Het weder is in die landen dus blijkbaar veel gunstiger voor den oogst geweest dan in Nederland. In Frankrijk valt vooral van tarwe de kwaliteit en de kwantiteit zeer bevredigend uit en ook de andere graansoorten geven geen reden tot klagen. De eerste aanvoeren van tarwe van den nieuwen oogst hebben veel verbetering gebracht in de moeilijkheden bij de broodvoorziening, welke zich in de laatste maanden hadden voorgedaan.

In Engeland en Wales voldoet de opbrengst der verschillende graansoorten geheel aan de daarvan gekoesterde hoge verwachtingen. Wel valt het natuurgewicht der tarwe hier en daar iets tegen. Ook de aardappel-oogst in het Vereenigd Koninkrijk belooft zeer goede resultaten. Wanneer na 10 September het weder nog eenigen tijd gunstig is geweest, zal men ook het restant van den oogst geheel naar wensch hebben kunnen binnenhalen. De schaarschte aan arbeidskrachten heeft minder moeite gebaad dan verwacht werd.

In Schotland heeft de oogst begin September een aanvang genomen en ook daar koestert men de beste verwachtingen, vooral ook wat de hoeveelheid betreft, die, behalve voor gerst, voor alle graansoorten sedert het vorige jaar zeer sterk is toegenomen.

De aanvoeren van tarwe aan de markten der Vereenigde

Noteringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe	Mais	Haver	Tarwe	Mais	Lijnzaad
	Oct.	Oct.	Oct.	Oct.	Oct.	Oct.
21 Sept. '18	226	148 ^{3/8}	73 ^{1/2}	11,—	5,65	25,90
14 „ '18	226	152 ^{1/2}	72 ^{1/8}	11,15	5,90	26,25
21 Sept. '17	220	118 ^{1/8} ¹⁾	57 ^{7/8} ¹⁾	—,—	9,50	22,40
21 Sept. '16	149 ^{3/8} ²⁾	86 ^{7/8} ²⁾	45 ^{1/8} ²⁾	10,50	5,20	13,90
21 Sept. '15	101 ^{1/4} ²⁾	71 ^{3/4} ²⁾	37 ^{1/4} ²⁾	11,90	4,70	11,05
20 Juli '14	82 ¹⁾	56 ^{3/8} ¹⁾	36 ^{1/2} ¹⁾	9,40 ²⁾	5,38 ²⁾	13,70 ²⁾

¹⁾ per Dec. ²⁾ per Sept.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten.	23 Sept. 1918	16 Sept. 1918	23 Sept. 1917
Tarwe (inlandsche)	25,— ¹⁾	25,— ¹⁾	—
Rogge (70 Kg. natura gew.)	28,50 ¹⁾	28,50 ¹⁾	—
Maïs (La Plata)	—	—	360,— ¹⁾
Gerst (60 Kg. natura gew.)	20,— ¹⁾	20,— ¹⁾	—
Haver (inlandsche)	23,— ¹⁾	20,— ¹⁾	—
Lijnkoeken (Noord-Amerika van La Plata-zaad)	—	—	250,— ¹⁾
Lijnzaad (inlandsch)	40,— ¹⁾	40,— ¹⁾	—

¹⁾ Regeeringsprijs.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor verbruik in Nederland.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	15—21 Sept. 1918	Sedert 1 Jan. 1918	Overeenk. tijdvak 1917	15—21 Sept. 1918	Sedert 1 Jan. 1918	Overeenk. tijdvak 1917	1918	1917
	Tarwe	circa 7000	8.944	253.376	—	2.920	38.227	11.864
Rogge	—	—	8.465	—	—	—	—	8.465
Boekweit	—	—	2.314	—	—	—	—	2.314
Maïs	—	—	114.637	—	4.590	67.438	4.590	182.075
Gerst	—	—	30.600	—	—	11.886	—	42.486
Haver	—	—	12.399	—	—	27.269	—	39.668
Lijnzaad	—	—	8.322	—	—	7.560	—	15.882
Lijnkoek	—	—	34.078	—	—	27.985	—	62.063
Tarwemeel	—	756	19.988	—	6.068	3.051	6.824	23.039
Andere meelsoorten	4.612	15.104	—	—	4.286	—	19.390	—

AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor België.

Tarwe	17.227	168.721	313.662	—	—	—	168.721	313.662
Maïs	—	90.191	12.335	—	—	—	90.191	12.335
Rogge	—	5.174	—	—	—	—	5.174	—
Tarwemeel	—	68.916	—	—	8.807	—	77.723	—
Gerst	—	24.172	667	—	—	—	24.172	667
Andere meelsoorten	—	33.588	—	—	9.510	—	43.098	—

Staten blijven van grooten omvang. De kwaliteit is zoowel van winter- als van zomertarwe zeer goed, meestal met een laag vochtgehalte, waardoor het bewaren weinig moeite zal geven. Verschepingen van nieuwe tarwe naar Europa vinden geregeld plaats, vooral in den vorm van meel.

Uit Canada komen nog steeds berichten van een groote verbetering gedurende Augustus van den stand der tarwe, die zeer geprofiteerd heeft van den juist op tijd gevallen regen.

Ook de stand der maïs in de Vereenigde Staten schijnt eenige verbetering te hebben ondergaan. De prijs der maïs aan de termijnmarkt te Chicago is namelijk sedert het hoogste punt op 9 September vrij aanzienlijk gedaald. Voor den November-termijn bedraagt die daling van 9 tot 23 September 13½ cent per bushel. Waarschijnlijk is gunstiger weder daarvan de oorzaak geweest. Het lijkt echter zeer onwaarschijnlijk, dat de maïs den grooten achteruitgang, dien zij Augustus heeft ondergaan, gedurende September nog weder geheel zoude inhalen.

Aan de Argentijnsche markten zijn de prijzen van alle graansoorten eveneens in den loop der afgelopen week gedaald. Misschien is ook hiervan regenval de oorzaak, daar in den laatsten tijd vrij geregeld over droogte is geklaagd, die de nieuw gezaaide tarwe en lijnzaad benadeelde. Wat tarwe aangaat, is het echter ook zeer goed mogelijk, dat de daling het gevolg is van het feit, dat de geallieerden in den laatsten tijd geen inkoop doen. Ditzelfde geldt waarschijnlijk voor maïs, doch speciaal de daling van het lijnzaad wijst met vrij groote zekerheid op zeer welkomen regenval. Dit artikel wordt namelijk geregeld met graagte door de geallieerden gekocht en niettegenstaande het feit, dat de Vereenigde Staten den invoer van lijnzaad onlangs hebben verboden, wordt alle aanbod door de andere geallieerden steeds opgenomen. Speciaal voor lijnzaad werd geklaagd over de droogte, die reeds veel nadeel heette te hebben aangebracht. Natuurlijk echter is het nog veel te vroeg om aan deze klachten al te veel waarde toe te kennen. In de Vereenigde Staten is, zooals reeds bleek uit het September-rapport van het Ministerie van Landbouw, sedert begin Augustus de stand van het lijnzaad veel verbeterd. Begin September is in sommige streken met den oogst een aanvang gemaakt en volgens de hier ontvangen berichten wecten de daarmede bereikte resultaten de veronderstelling, dat de opbrengst, op grond van het rapport berekend, werkelijk verkregen zal worden.

Ondanks den grooten eigen graanoogst in het Vereenigd Koninkrijk en de overvloedige hoeveelheden tarwe, die in

de exportlanden ter verscheping staan, wordt in Engeland evenzeer als in het vorige jaar nog steeds aangedrongen op beperking van het gebruik. Ditmaal is het niet de schaarschte aan tarwe, die tot deze aansporing tot zuinigheid leidt, doch de omstandigheid, dat beperking in het gebruik van overzeesch graan scheepsruimte beschikbaar maakt voor troepenvervoer uit Amerika.

Nederland. Sedert ons vorig bericht is het stoomschip „Nieuw-Amsterdam” hier met tarwe en verschillende meelsoorten aangekomen, terwijl het stoomschip „Frisia” met eene lading meel van Argentinië naar Nederland is vertrokken. Zeer algemeen zijn de berichten omtrent schade, aan onzen eigen oogst in de laatste regenwcken toegebracht. Veel haver en tarwe staan nog buiten. Het is dus zeer te hopen, dat de verbetering, die nu eindelijk in het weder schijnt te zijn ingetreden, eenigen tijd blijft voortduren. Voor het welslagen van den oogst der boonen en een groot gedeelte der aardappelen is dit een allereerste vereischte.

SUIKER.

Voor de ontwikkeling der beetwortels laat de weersgesteldheid tegenwoordig veel te wenschen over en voorspelt F. O. Licht dan ook, dat voor Duitschland niet meer op zulk een hoog rendement als verleden jaar gerekend mag worden, terwijl de kwantiteit aan bieten niet noemenswaard ten achter zal staan bij het vorig jaar. In Oostenrijk mag men op eene productie van 700.000 tons ruwsuiker en in Hongarije op 500.000 tons rekenen, wanneer de suikerfabrieken en raffinaderijen tijdig van voldoende kolen worden voorzien. Het lijkt echter niet waarschijnlijk, dat dit mogelijk zal zijn.

Volgens de laatste berichten uit Frankrijk wordt de oogst aldaar op slechts 100.000 tons geraamd.

In ons land wordt eene verhooging van de suikerdistributie verwacht. Zooals reeds vroeger medegedeeld zal de a.s. oogst ruim voldoende zijn voor een normale binnenslandsche consumptie.

Op Java vinden geregeld verkoopen plaats tot de vastgestelde minimumprijzenbasis $f 7\frac{1}{4}$ voor Superieur, welke prijs aan de meeste fabrieken een bescheiden winst laat. De rendementcijfers van 96 fabrieken per 1 September tonen eene vermindering van ruim 1½ % bij verleden jaar, zoodat men bij den ongeveer 1½ % groteren aanplant op nagenoeg dezelfde suikerproductie als A. P. mag rekenen. De afschepingen in Augustus hebben 137.000 tons bedragen

tegen 121.000 tons verleden jaar, hetgeen de totale afscheppingen van af 1 Mei brengt op 476.000 tons tegen 367.000 tons in 1917. Hieronder is dit jaar echter een groot kwantum uit den vorigen oogst begrepen. De totale afscheppingen van 1 April 1917 tot 30 April 1918 worden door de Handelsvereniging te Batavia als volgt vergeleken met de twee voorafgaande jaren:

	1917/18	1916/17	1915/16
Nederland en Ned. f.o.	—	31.673	413 tons
Engeland	321.570	546.333	234.667 „
Frankrijk	37.929	69.509	72.863 „
Noorwegen	19.754	11.836	— „
Italië	—	20.697	— „
Griekenland	11.780	—	— „
Suez	18.209	11.904	19.871 „
Port-Said f.o.	12.197	18.164	40.272 „
San Francisco	10	—	— „
Vancouver	3.500	6.000	— „
Singapore	178.358	56.614	52.886 „
China	2.311	6.980	18.435 „
Hongkong	172.789	130.205	181.465 „
Japan	93.826	40.312	48.188 „
Britsch-Indië	338.676	388.999	451.167 „
Australië	—	25.261	45.608 „
Siam	21.472	13.683	9.391 „
Diverse havens	141	—	— „

Totaal 1.232.522 1.387.170 1.175.226 tons

Van de overige wereldmarkten kwamen geen nieuwe berichten binnen.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per October.	Londen			New York 96% Centrifugals.
		Tates Cubes No. 1	White Javas fob.	Americ. Granu- lated fob.	
20 Sept. 1918	f —	64/9	—	—	7,28
13 „ 1918	„ —	64/9	—	—	6,05
20 Sept. 1917	„ —	53/9	—	34/6	6,90
20 Sept. 1916	„ 25 ³ / ₈	47 ¹ / ₂	—	25/6	5,52 à 5,64
21 Juli 1914	„ 11 ¹³ / ₃₂	18/-	—	—	3,26

RUBBER.

De markt was iets vaster in de afgelopen week, ofschoon de fluctuaties nog altijd tot een minimum beperkt blijven.

De notering van Para in ons vorig bericht was onjuist tengevolge eener seinfout; deze was niet 3¹/₂, doch 3⁷/₂. Deze week was de prijs weder iets lager.

Slotnoteringen zijn:	ende voorafgaande week
Prima Hevea Crêpe loco 2 ² / ₂	2 ¹ / ₄
„ „ „ Oct./Dec. 2 ³ / ₄	2 ³ / ₄
„ „ „ Jan./Juni 2 ⁴ / ₂	2 ⁴ / ₂
smoked Sheets 1 d. minder.	1 d. minder.
Hard cure fine Para 3/6	3 ⁷ / ₂

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons,
Manchester, d.d. 22 Augustus 1918.

Fluctuaties van Amerikaansche katoen zijn de vorige week zeer hevig geweest. De markt is zeer gevoelig voor weer- en oorlogsberichten en het is thans wel zeker, dat de voortdurende droogte in Texas een zeer groote invloed op de oogstconditie heeft gehad. Neill Brothers hebben het dan ook raadzaam gevonden hun schatting van de vermoedelijke opbrengst te reduceeren van 14 à 16 millioen balen op 13¹/₂ à 14¹/₄ millioen, incl. linters, met het voorbehoud, dat er gedurende Augustus en September voldoende regens vallen, het oogstseizoen gunstig zal zijn en er geen vroege vorst intreedt. Zij voegen er nog aan toe, dat de regens in Aug. tot nu toe zeer onvoldoende zijn geweest.

De Egyptische oogst gaat goed vooruit en de Egyptische regering heeft de aanplant opnieuw beperkt tot ¹/₂ van de normale aanplant. Door de rijzing van Amerikaansche katoen hebben spinners van Amerikaansche garens hunne noteringen opnieuw met een penny per pond verhoogd, doch hoewel de vraag naar garens weer iets beter is, zijn er toch

slechts weinig zaken afgesloten. Enkele soorten van garens vooral ringboomen zijn moeilijk te krijgen. Voor de Franche markt worden nog eenige verkoopen gemeld, doch overigens is de export-vraag van weinig beteekenis. Hoewel Egyptische katoen onveranderd is, zijn prijzen van Egyptische garens, vooral in de fijnere nummers opnieuw hooger. De Regeeringsbehoefte zijn thans zoo groot, dat er slechts weinig voor den vrijen handel overblijft, zoodat orders dikwijls afspringen, omdat men geen levertijd kan vaststellen. De cijfers van den Board of Trade geven een groote vermindering van de garenuitvoeren aan; de totaal-uitvoer in Juli bedroeg n.m. 9.636.000 lbs tegen 14.073.400 lbs in 1917.

De vraag naar manufacturen blijft zeer bevredigend. Er zijn weer veel zaken voor Indië en het Verre Oosten gedaan, voornamelijk in Dhooties en lichte goederen, met het resultaat dat verschillende fabrikanten daarvan tot ver in het a.s. voorjaar bezet zijn. Exporteurs, die nog niet hebben gekocht, zullen zich dan ook zeer waarschijnlijk niet meer kunnen voorzien. De vraag van de kleinere markten is nog steeds goed, maar het binnenland is kalmer dan eenigen tijd geleden. Over het algemeen is de marktpositie zeer sterk en prijzen stijgen nog voortdurend.

Manchester, d.d. 29 Augustus 1918.

Prijzen van Amerikaansche katoen zijn gedurende de week weer verder gestegen en bijna elke dag heeft nieuwe hausseargumenten gebracht. Weerberichten variëren dagelijks, doch de oogstschattingen zijn over het algemeen veel lager. Daar echter de oorlogsberichten gunstiger worden, neemt ook de hausse-speculatie weer toe. Egyptische katoen is onveranderd.

De spinnerijen in Oldham zijn deze week gesloten en de meeste fabrieken weigeren te noteeren. Er zijn echter nog wel wat orders afgesloten, hoewel prijzen van garens minder verhoogd zijn dan die voor ruwe katoen. De verbeterde vraag naar garens heeft aangehouden en vele spinners hebben orders voor latere levering tot hoogen prijs geboekt, zoodat hun positie nog sterker is geworden. De meeste contracten zijn voor binnenlandsche levering, daar de buitenlandsche markten de tegenwoordige prijzen niet kunnen betalen. Voor grove nummers zijn b.v. de prijzen van de Franche spinnerijen lager, zoodat de vraag daarvoor van die thans zoo belangrijke markt heeft opgehouden. Niet alleen was de vraag naar Amerikaansche garens levendig, doch ook Egyptische garens blijven zeer in trek, zoodat vele spinnerijen daarvoor eenvoudig niet meer noteeren. In vele nummers kan men dan ook vóór Januari a.s. geen levering krijgen en de geheele markt sluit in een zeer vaste stemming. De doekmarkt is zeer vast met stijgende prijzen. Er is nogal vraag van Indië met hoogere limites, doch over het algemeen zijn biedingen van die markt nog te laag, terwijl men evenmin de verlangde levertijden kan aannemen. In Dhooties en lichte goederen is nogal wat gedaan, doch de gewone shirtings zijn vrijwel verwaarloosd. Zuid-Amerika en de kleinere markten blijven geregeld doorkoopen en ook de Regeering blijft in de markt; de binnenlandsche vraag is echter wat kalmer zooals gewoonlijk in dezen tijd van het jaar.

Noteeringen voor Loco-Katoen.

(Midling Uplands).

	23 Sept. '18	16 Sept. '18	9 Sept. '18	24 Sept. '17	23 Sept. '16
New York voor Midling . .	33,25 c	35,10 c	36,45 c	26,30 c	15,95 c
New Orleans voor Midling	32,75 c	33,50 c	33,50 c	23,75 c	15,50 c
Liverp. v. Good Midd. Texas . .	24,30 d	25,04 d	25,51 d	18,92 d ¹⁾	9,62 d ²⁾

¹⁾ Middling American. ²⁾ 22 Sept. '16 Middling American.

Ontvangsten in, en uitvoeren van Amerikaansche havens.

(In duizendtallen balen.)

	1 Aug. '18 tot 20 Sept. '18	Overeenkomstige perioden	
		1917 ¹⁾	1916
Ontvangsten Gulf-Havens..	544	706	905
Atlant. Havens			
Uitvoer naar Gr. Britannië	534	575	330
„ „ 't Vasteland.			304
„ „ Japan etc...			43

¹⁾ 21 September '17.

Vorraden in duizendtallen	20 Sept. '18	21 Sept. '17	20 Sept. '16
Amerik. havens.....	832	540	685
Binnenland.....	710	294	514
New York.....	?	?	84
New Orleans.....	?	?	134
Liverpool.....	161 ¹⁾	261 ²⁾	589

¹⁾ 21 September '18. ²⁾ 22 September '17.

STEENKOLEN.

In de prijzen voor Engelse kolen is weinig verandering te vermelden. Voor Blyth en Tyne beste soorten werd 70/- per ton voor de Gezeefde en 45/- voor Smalls betaald.

Tweede soorten stelden zich op resp. 65/- en 40/-.

Gaskolen noteeren van 42/6 tot 55/- naar gelang der soorten.

METALEN.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	Ijzer Clev. No. 3	Koper Standard	Tin	Lood	Zink
23 Sept. 1918..	nom.	122.-/-	341.10/-	29.-/-	52.-/-
16 „ 1918..	nom.	122.-/-	343.10/-	29.-/-	52.-/-
9 „ 1918..	nom.	122.-/-	343.10/-	29.-/-	52.-/-
21 Sept. 1917..	nom.	120.-/-	244.15/-	30.10/-	—.-/-
22 Sept. 1916..	nom.	116.-/-	171.2/6	30.10/-	54.-/-
20 Juli 1914..	51/4	61.-/-	145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.

SCHEEPVAART.

21 September 1918. In Duitschland werd de heer Behuke benoemd tot staatssecretaris van Marine; men wil in die benoeming een aanwijzing zien, dat in de oorlogvoering ter zee een nieuwe koers gevolgd zal worden. Er wordt n.l. beweerd, dat deze functionaris indertijd rekening hield met het volkenrecht, en dat de duikbootoorlog daarom ten opzichte van de onzijdigen in het vervolg wellicht op een andere wijze gevoerd zal worden dan sedert verleden jaar Februari en daarvoor het geval was. Spaansche schepen zouden in de eerste plaats ontzien worden. Voor Nederland valt die ministerwisseling echter samen met nieuwe moeilijkheden van Duitsche zijde omtrent de vaart op Skandinavie. Geleitscheine worden niet meer afgegeven, omdat een Hollandsche boot, waarop de z.g. Deutsche klausule rust en die behoort aan een op de Zwarte Lijst voorkomende firma, een reis naar Engeland gedaan zou hebben, na vergeefs getracht te hebben een Geleitschein voor Skandinavie te bekomen. Klaarblijkelijk wordt wederom pressie op de Regeering uitgeoefend om te trachten zoodoende de Nederlandsche vaart geheel naar Duitsch inzicht te kunnen regelen. Deutsche schepen profiteeren inmiddels zoo veel mogelijk van de moeilijkheden der Hollandsche reeders door een groot gedeelte van de houttransporten van de Bothnische Golf naar Nederland (Delfzijl) tot zich te trekken tot de door het Reederieverband vastgestelde vrachten en voorwaarden. Nadat de houtladingen door Duitschers uit de markt genomen zullen zijn, zal de vaart voor Nederlandsche schepen ongetwijfeld wel weer hervat mogen worden.

Uit de Vereenigde Staten wordt bericht, dat levensmiddelen en grondstoffen voor Nederland van daar wel te bekomen zouden zijn, indien Nederlandsche schepen de goederen zouden gaan halen. De zaak is echter niet zoo eenvoudig als het Reuterbericht zou doen gelooven. Na de opgedane ervaring, zit de vrees voor de gevolgen, die zouden kunnen voortvloeien uit gebruikmaking van de gastvrijheid van Amerikaansche havens er hier nog versch in. Ook wil Duitschland geen Geleitscheine voor de onbepaalde transatlantische vaart afgeven. Overigens zijn de feiten niet in overeenstemming met de schoone bedoelingen zooals ze voorgesteld worden, want als 't ernstig gemeend was om het gebrek lijdend land van leeftocht te voorzien, dan zouden toch wel de reeds wekenlang werkloos in New York liggende ruilschepen lading krijgen, zoodat dan weder andere schepen uitgezonden zouden kunnen worden.

Scheepsrijzen worden in Nederland geleidelijk lager. Een aantal, aan buitenlanders toebehoorende schepen, dat onder de bepalingen der „Scheepenuitvoerwet“ niet buitengaats mag, wordt aangeboden tot prijzen, afwisselend van f 500 tot f 560 per ton draagvermogen, zonder liefhebbers te vinden. Uit Amerika kwamen aanbiedingen binnen voor

den bouw van schepen om te leveren na den oorlog, tot den prijs van \$ 185 per ton draagvermogen.

De onderhandelingen over vergoeding van te loor gegane schepen, welke door Engeland en de Vereenigde Staten in beslag genomen werden, worden voortgezet. De laatstelijk voorgestelde basis van vergoeding was £ 75 per bruto reg. ton voor schepen, niet ouder dan 10 jaar, (£ 60 10/30 jaar) of, in reeders keus, vervanging van z.g. tramps binnen een jaar en van lijnbooten binnen 18 maanden na het sluiten van den vrede, door soortgelijke schepen. Indien vervanging van het schip gekozen werd, zou 10 pCt. rente 's jaars over het bovengenoemde bedrag betaald worden vanaf het oogenblik dat het schip verloren ging tot den datum van vervanging.

Kolenvrachten van Engeland naar Zweden bleven onveranderd; naar Noorwegen werden maximumvrachten vastgesteld, t.w. Kr. 100 per ton kolen en Kr. 140 per ton cokes voor zuidelijke havens; naar Denemarken werd de vracht onlangs van Kr. 97 op Kr. 77 gebracht, als gevolg van verlaagde molestpremie's. Naar Carthagenia werd een bevrachting tot 420/- per ton gemeld, waardoor alle records geslagen werden. Verwacht wordt, dat de vrachten voor Spaansche schepen spoedig aanmerkelijk zullen dalen, indien uit het optreden van de duikbooten mocht blijken, dat het de bedoeling is om verwikkelingen te voorkomen.

Houtvrachten van de Bothnische Golf waren per std. D.B.B. Kr. 250 à 300 naar de Oostkust van Engeland, f 150 à 180 naar Amsterdam/Rotterdam en f 120 naar Delfzijl.

Denemarken maakte met de Vereenigde Staten een handels- en scheepvaartovereenkomst, en zal jaarlijks 352.000 ton voedingsmiddelen en grondstoffen krijgen in ruil voor het gebruik van een groot gedeelte van de koopvaardijvloot.

Tusschen Zwitserland en de Vereenigde Staten kwam eveneens een handelsovereenkomst tot stand, waarin o.a. bepaald werd, dat 100.000 ton scheepsruimte voor Zwitserse aanvoeren in dienst gesteld zullen worden. In Zwitserland worden pogingen gedaan om een nationale koopvaardijvloot in eigendom te verkrijgen.

Aanbouw van schepen wordt in Amerika en Engeland steeds krachtiger ter hand genomen. In den loop van dit jaar kwamen tot 1 Augustus gereed schepen, metende 1.029.869 bruto reg. ton in Engeland en 2.059.676 ton draagvermogen in de Vereenigde Staten. In Engeland blijft de aanbouw nog ongeveer 10 pCt. beneden die van 1913, hetgeen in hoofdzaak toegeschreven moet worden aan overmatig veel oorlogswerk en reparaties. Een groot aantal nieuwe hellingen kwam gereed, doch de invloed op den aanbouw zal niet dadelijk merkbaar zijn, aangezien het nog zes à acht maanden zal duren alvorens de daar te bouwen schepen geheel zeeklaar zullen zijn. Machines en werktuigen bestemd voor de nieuwe nationale werven werden afgestaan voor uitbreiding van oude particuliere scheepswerven. In het begin van het jaar werden eenige hellingen gemaakt speciaal voor den bouw van beton-schepen. De eerste vaartuigen met een draagvermogen van 10.000 ton werden te water gelaten. Proeven werden zoowel in Amerika als in Engeland genomen om den bouw zooveel mogelijk te bespoedigen en te vereenvoudigen, door de scheepsplaten en spanten electrisch te lasschen in plaats van te klinken. Bij een proef met een klein schip van ca. 300 ton werd het klinkwerk tot ongeveer 2½ pCt. verminderd. Lloyds, tot dusver zeer sceptisch tegenover electrisch lasschen, neemt thans genoeg met de nieuwe wijze van constructie.

Voor statistiek en vrachten wordt naar het voorgaande nummer verwezen.

RIJNVAART.

Week van 9 tot 16 en van 16 tot 23 September 1918.

Door het vlot brengen van het in het Bingerloch gezonken schip was de vrije vaart naar Mannheim en den Bovenrijn weder verzekerd. De intredende was van den Rijn was mede oorzaak, dat er groote bedrijvigheid in het sleepwerk ging heerschen; de sleeploonen stegen tot 16 pf. per Centner, hetgeen tot heden genoteerd bleef. Ook de vrachten bleven onveranderd Mk. 3,75 per Ton van Duisburg naar Mannheim.

Door aanhoudenden regen steeg de waterstand tot Meter 2,88 Cauber Pegel. Einde der laatste week wees de peilschaal nog Meter 2,11 aan. Met het oog op het drukke najaarsverkeer is het te wenschen, dat deze stand zoo blijft.

Van Rotterdam naar de Ruhrhavens was het aanbod van sleepwerk enkele dagen bijzonder groot. Mede door de hooge bunkerprijzen steeg het sleeploon aanmerkelijk en werd de laatste twee weken genoteerd 50 cents tarief plus 75 tot 125 cents per last.

De N.V. Nederlandsche Huistelefoon-Maatschappij

ROTTERDAM
Telefoon 3600

'S-GRAVENHAGE
Telefoon H 280, 300

GRONINGEN
Telefoon 1555

levert uit voorraad TELEFOON-, SCHEL-, ELECTR. KLOK-INSTALLATIES, etc.,
in huur en koop.

Herstelt en onderhoudt onder garantie ook alle niet door haar uitgevoerde installaties.

PROSPECTUS GRATIS.

FRIESCH-GRONINGSCH E HYPOTHEEK BANK

AANDEELKAPITAAL f 2.500.000
RESERVES ruim - 1.000.000

HYPOTHEKEN ± f 33.000.000
PANDBRIEVEN ± - 33.000.000

VERKRIJGBAAR:

4% pandbrieven à 90%

4½% pandbrieven à 99%

KONINKLIJKE HOLLANDSCHE LLOYD

AMSTERDAM

Geregelde
Passagiers- en Vrachtdienst
met nieuwe, moderne
post-stoomschepen

TUSSCHEN

AMSTERDAM
EN

ZUID-AMERIKA
VIA

NEW YORK

PRACTISCH EFFECTENBOEK
ter vereenvoudiging van admini-
stratie en ten gebruike voor de
VERMOGENSBELASTING

Prijs f 1,25

NIJGH & VAN DITMAR'S UITG.-MIJ, R'DAM

GRONINGSCH E CREDIET- EN HANDELSBANK

GRONINGEN, APELDOORN, APPINGEDAM, ASSEN EN VEENDAM

Kapitaal f 5.000.000,—

Geplaatst en volgestort f 2.000.000,—

Reserves ruim. f 387.000,—

VERSCHAFT BEDRIJFSKAPITAAL AAN
LANDBOUW, HANDEL EN NIJVERHEID

INCASSO — DEPOSITO — SAFE DEPOSIT

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM

BATAVIA

'S-GRAVENHAGE

AMPENAN, BANDOENG, CHERIBON, HONGKONG, INDRAMAJOE,
MEDAN, MENADO, PEKALONGAN, PROBOLINGGO, SEMARANG,
SINGAPORE, SOERABAYA, TEGAL, TJILATJAP, WELTEVREDEN.

Kapitaal f 35.000.000,—

Reserven f 17.400.000,—

NEDERLANDSCHE HYPOTHEEK BANK TE VEENDAM

Kapitaal f 4.000.000,—

Pandbrieven ruim 35 miljoen.

Directie { Mr. N. F. WILKENS.
Mr. M. J. BOS.

Reserve f 1.056.260,10

Hypotheken ruim 36 miljoen.

Koers 4½ pCt. Pandbrieven 99 pCt.

Hypotheekrente vanaf 5 pCt.

HOLLANDSCHE BANK VOOR ZUID-AMERIKA

AMSTERDAM BUENOS AIRES RIO DE JANEIRO SANTOS

KAPITAAL f 14.000.000,—

RESERVE f 2.100.000,—

ALLE BANKZAKEN OP ZUID-AMERIKA

VERLEENT BEMIDDELING TOT HET AANKNOOPEN VAN HANDELSRELATIES IN
ARGENTINIË EN BRAZILIË

DE GRONINGER BANK

Groningen, Winschoten, Stadskanaal, Wildervank,
Veendam, Sappemeer, Delfzijl, Emmen, Hooge-
veen en Ter Apel (Firma TIMMERMAN & SASSEN)

Kapitaal f 6.000.000,— Geplaatst en gestort f 4.440.000,—

Reserves f 430.501,04

VERRICHT ALLE BANKZAKEN

Belast zich met het incasseeren van wissels op binnen-
en buitenland

ONTVANG- EN BETAALKAS

NIEUWE DOELENSTRAAT 20—22 AMSTERDAM

KAPITAAL EN RESERVEN f 5.500.000,—

DEPOSITO'S VOOR 1 JAAR FIXE à 4 PCT.

GELDEN OP DEZEN TERMIJN GESTORT ZIJN NA AFLOOP VAN HET
JAAR ZONDER OPZEGGING BESCHIKBAAR.

NIET OPGEVORDERD ZIJNDE, WORDT DE POST STILZWIJGEND VOOR
GELIJKEN TERMIJN VERLENGD.

DE RENTE KAN NAAR VERKIEZING PER KWARTAAL, PER HALF JAAR
OF PER JAAR ONTVANGEN WORDEN.

GEBROEDERS SCHEUER

Assurateurs en Assurantiebezorgers

Expeditours en Cargadoors

AMSTERDAM EN ROTTERDAM

Verzekering van Koopmansgoederen tegen
transport, molest, brand en diefstal tegen
concurrerende premiën.

Nederlandsche Gist- en Spiritusfabriek

DELFT

ARTIKELEN:

Gist

Brandspiritus

Zuivere spiritus

Foezelolie

Amyl-alcohol

Aether Sulfuricus

Narcese æther

Kurken en

Gedroogde Spoeling

NAAMLooZE VENNOOTSCHAP

Wester-Suikerraffinaderij

AMSTERDAM

GROOTSTE RAFFINADERIJ
IN NEDERLAND

Levert de mooiste Suiker,
omdat haar zuiveringsver-
mogen het grootst is.

Produceert behalve alle soorten *Melis-
suiker* en *Basterds*:

*Cristallen, groote en kleine, Klontjes
(Cubes), Theeklontjes, Crushed (brokken)
Tabletten, Brooden, Poedersuiker, fijne
Suikers voor Vruchtengebruik, enz. enz.*

Pletterij, voorheen L. I. Enthoven & Cie - Delft

Wissels, Veerwissels, Goederenwagens, Draaischijven,
Bruggen, Kappen en Gebouwen, Tanks, Aanlegsteigers.

ZWAAR EN LICHT SMEEDWERK EN PERSWERK.

Eerste Nederlandsche Hypotheekbriefbank

's-GRAVENHAGE — LANGE VIJVERBERG 9

Geeft af $4\frac{1}{2}\%$ en 4% Algemeene Hypotheekbrieven tegen beurskoers.

Algemeene Friesche Hypotheekbank

LEEWARDEN

Kapitaal f1.000.000,— Reserves ± f147.573,—

Uitstaand bedrag Pandbrieven ruim

f 8.000.000,—

$4\frac{1}{2}\%$ Pandbrieven à 99%

4% Pandbrieven à 91%

N.V. VAN DER LELY'S TOUWFABRIEKEN

ROTTERDAM, Boompjes 93. Telefoon: 3277 en 3296. Telegr.-adr.: Vanderlely.	AMSTERDAM, Prins Hendrikkade 16/7. Telefoon: 7415 N. Tel.-adr.: Vanderlely-touw.	GRONINGEN, Der-A-Brug. Telefoon: 1035. Telegr.-adr.: Vanderlely.
--	---	---

FABRIEKEN TE MAASSLUIS.

SCHEEPSTROSSEN in alle soorten en afmetingen.

VISSCHERIJTOUWWERK.

Geteerd en ongeteerd Manila-, Sisal-, Nieuw-Zeeland-, Bombay- en Russisch henneptouw. Cocostouw.

TRANSMISSIESNAREN met en zonder reguleerbare koppelingen.

STAALDRAADTOUW voor Scheepsgebruik, Liften, Mijnen- en Hijschwerktuigen. IJzerwant en Hercules.

ALLE SOORTEN PAK- EN BINDTOUW

MAATSCHAPPIJ

voor

Scheeps- en Werktuigbouw
„FIJENOORD”
ROTTERDAM

Kruisers — Torpedobooten
Onderzeebooten

Mailstoomschepen
Vrachtstoomschepen
Baggermateriaal

Machine-installaties
tot 65000 P.K.

Scheeps-Zoelly-Turbines

Machines en apparaten voor
Suikerfabrieken, enz.

DE FRIESCHE BANK

(Gebrs. Mispelblom Beijer 1858

De Friesche Handelsbank 1873).

Gestort Kapitaal f 2.200.000,—

Reserve f 220.000,—

LEEWARDEN,

BOLSWARD, DOKKUM, DRACHTEN (R. K. ZIJLSTRA), FRANEKER (W. HEIJT), GORREDIJK, HARLINGEN, HEERENVEEN, JOURE, LEMMER, SNEEK, STEENWIJK EN WOLVEGA.

Koopt steeds incurante Friesche Gemeente- en Waterschaps-Obligatiën, enz.

Wm H. MÜLLER & Co.

REEDERS EN KOOPLIEDEN

HOOFDKANTOOR: 's-GRAVENHAGE

HOLLAND-AMERIKA LIJN

GEREGELDE AFVAARTEN TUSSEN

ROTTERDAM en NEW YORK, BOSTON, PHILADELPHIA,
BALTIMORE, NEWPORT NEWS, NORFOLK, SAVANNAH,
NEW ORLEANS, CUBA, MEXICO en NEW YORK-JAVA.

Voor inlichtingen wende men zich tot de

HOLLAND-AMERIKA LIJN, WILHELMINAKADE, ROTTERDAM

Scheepvaart- en Steenkolen-Maatschappij — Rotterdam

Filialen: AMSTERDAM — IJMUIDEN — LEEUWARDEN — HARLINGEN

ENGELSCH STEENKOLEN

GEREGELDE LIJNEN VICE-VERSA:

ROTTERDAM—LONDON; ROTTERDAM—HULL/GOOLE; ROTTERDAM—NEWCASTLE;
ROTTERDAM—LEITH

VAN RIJN & Co

UTRECHT — POSTBUS 40

*EENIGE FABRIKANTEN
VAN DE UTRECHTSCH*

FIJNE TAFELMOSTERD

P. Clos & Leembruggen

LEIDEN

Opgericht 1 Mei 1766

Tel. Intercomm. 370
Telegr.-Adres: CLOS

Sajetten en Wollen
Garens voor Hand-
en Machinebreien

R. S. STOKVIS & ZONEN Ltd - ROTTERDAM

Groote voorraden van artikelen op industriëel gebied

WEISE & Co. ROTTERDAM
AMSTERDAM

Import van en Handel in

OVERZEESCHE PRODUCTEN

speciaal RUBBER, GUTTA-PERCHA en BALATA

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN

ANNO 1616

NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP

BLAAUWHOEDENVEEM - VRIESSEVEEM

AMSTERDAM ROTTERDAM ANTWERPEN

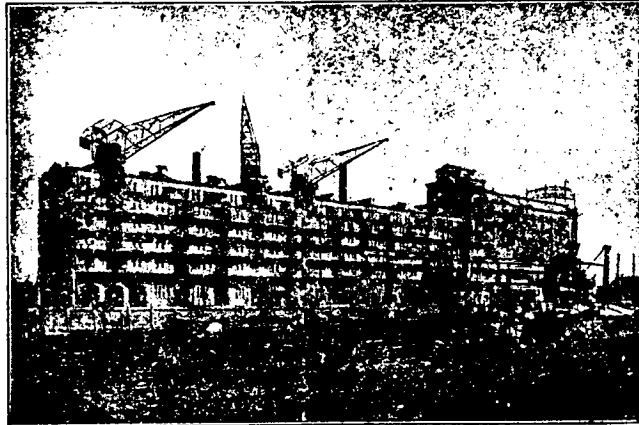
EXPEDITEURS

MAATSCHAPPELIJK

KAPITAAL:

f 10.000.000,—

EXPEDITIE
IN- EN UITKLARING
ASSURANTIE

PAKHUIS EN SILO-GEBOUW „ST. JOB“, ROTTERDAM
BEËEDIGDE WEGERS EN METERS

RESERVE-
FONDSEN:

f 1.639.297,15½

RUBBER-
ETABLISSEMENT
KINA-ETABLISSEMENT

BEWARING VAN KOOPMANSGOEDEREN TEGEN UITGIFTE VAN „CEDULLEN AAN TOONDER”

WELKE LEVERBAAR EN BELEENBAAR ZIJN

MODERNE KOEL- EN VRIESINRICHTINGEN TE AMSTERDAM EN ROTTERDAM VOOR HET OP LAGE
TEMPERATUREN BEWAREN VAN AAN SPOEDIG BEDERF ONDERHEVIGE LEVENSMIDDELEN EN HANDELSWAREN.

CORRESPONDENTEN:

TE LONDEN: BRITISH BLAAUWHOEDENVEEM, LTD., 1 MINCING LANE, E.C.
BIJKANTOOR TE LIVERPOOL.

IN NED. INDIË: „HET INDISCHE VEEM” EN „DE SCHEEPSAGENTUUR”, BATAVIA, ENZ.

STORK

MACHINEFABRIEK

STORK-STUMPF
Gelijkstroom-Stoommachines

STOOMTURBINES
Systeem Zoelly

Suikerfabriek-Installatiën
Centrifugaalpompen

MACHINEFABR. HENGELO 749

DIRKZWAGER'S SCHEEPSAGENTUUR

MAASSLUIS EN HOEK VAN HOLLAND

Belasten zich met het rapporteeren van schepen en het
behandelen van scheepszaken op den Nieuwen Waterweg

NIEUWE BERGING-MAATSCHAPPIJ

MAASSLUIS

Contracteeren voor het bergen van gezonken schepen en
ladingen, op de rivieren en buitengaats; belasten zich met
het instellen van duikeronderzoek, enz. enz.

DE SPAARNE-BANK

HAARLEM

Gestort Kapitaal en Reserves f 1.184.000,—

REKENING-COURANT, CREDIETEN, INCASSEERINGEN, ASSURANTIËN,
WISSELS, EFFECTEN, COUPONS, PROLONGATIËN, DEPOSITO'S, ENZ.

MARX & Co's BANK

ROTTERDAM, Zuidblaak 56
's-GRAVENHAGE, Kneuterdijk 13

KAPITAAL f 8.000.000,— VOLGESTORT

Directie: P. J. VAN OMMEREN, Jhr. D. F. REUCHLIN, S. S. BOSMAN JR.

Raad van Commissarissen: Mr. J. A. LOEFF, J. RIJPPERDA WIERDSMA, A. C. MEES en Mr. A. J. MARX